

Lietuviai

The Lithuanian Semi-Weekly Newspaper
Authorized by EUROM/HQ Civil Affairs Division
Authorization No. UNDP 203 Publisher: Al. Laikinas, (13b) Memmingen, Postfach 2 Circulation: 9.000 Printer: Dietrich & Schuster, Memmingen, Schwanenplatz 6.
Atsak. redaktorius-leidėjas Al. Laikinas, vyr. redaktorius V. Meškauskas, redaktorius J. P. Palukaitis. Redakcijos ir Administracijos adresas: (13b) Memmingen, Postfach 2, Tel. 3677.
Laikraštis eina dukart savaitėje. Paskiro Nr. kaina 0,40 DM. Prenumeratos kaina Vokietijoje 3,— DM, užsakai užsieniu 4,— DM mėnesiui.

Nr. 30/31

1949. XI. 4.

Vienybė ar visuotinis chaosas?

Prasidėjo Paryžiaus ūkinė konferencija

Paryžius (m). Pirmadienį čia prasidėjo Europos ūkinio bendradarbiavimo organizacijos (O.E.E.C.) tarybos konferencija, kurioje dalyvauja visų Marshallio planu palieštų valstybių atstovai. Joje dalyvauja ir Marshallio plano administratorius P. Hoffmannas, ambasadorius Harrimano ir visos eilės JAV specialistų lydimas. Pirmasis konferencijos posėdis buvo skirtas ilgai Hoffmanno kalbai išklausti. Apmalau buvo laukiama, kad Hoffmannas europiečiams išdėstytų smarkų pamokslą, tačiau tikrumoje Hoffmannas kalbėjo, palyginti, nuolaidžiu tonu.

Hoffmannas pabrėžė, kad Vakarų Europa turi skubiai išspręsti dvi problemas: 1. išlyginti savo dolerinį balansą ir 2. suvienyti Europos ūkį. Pirmajai problemai išspręsti reikia kovoti su visais infliaciniais reiškiniais ir skatinti eksportinę prekybą.

Hoffmannas ilgėliau sustojo ties Europos ūkine vienybe. Visa Europa turi būti ūkinis vienetas, kuris turėtų apie 270 milijonų vartotojų. To tikslo siekiant, turi būti naikinama prekybinės kliūtys, devizų kontrolės ir pagaliau muitų sienos. Tik tuo keliu eidama, Europa gali tikėtis geresnių laikų, priešingu atveju jai gresia visuotinis chaosas. Pavienės Vakarų Europos valstybės yra per silpnos kovoti su bendromis kliūtimis. Europos ūkinis suvienijimas yra ne tik idealas, bet ir būtinybė.

Siekiant to tikslo visų pirma turi būti išlygintos Europos valiutos ir įsteigtos bendros vadovaujančios įstaigos.

Konferencijoje dalyvauja beveik visos Vakarų Europos užsienio reikalų ministerijos. Tik D. Britaniją atstovauja ne Bevinas, bet finansų ministeris Sir Staffordas Crippsas, o Vakarų Vokietiją specialus Marshallio plano ministeris ir vicepremjeras Blücheris. Pats Hoffmannas, tarytum simbolizuodamas Europos eksporto į JAV reikalingumą, buvo pasirūšęs gražų šveicarų šilko kaklaraikštį.

Britų pasiūlymas

Britų delegatas Sir Staffordas Crippsas pateikė savo Europos prekybos laisvinimo planą. Konkrečiai jis siūlė panaikinti įvežamų prekių kontingavimą (savaržymą kiekio atžvilgiu). Korespondentai teigia, kad tas pasiūlymas yra demagoginio charakterio, nes, jei nebus panaikinta licenzijų sistema ir devizų kontrolė, praktiškai

kai ir po britų pasiūlymo priėmimo mažai kas pasikeis. Atrodo, kad tas pasiūlymas tėra skirtas Amerikos viešajai nuomonei nuraminti.

Todėl didesnės praktiškos reikšmės turės prancūzų projektas, siūlantis iš pradžių naikinti prekybinius varžtus tarp tų valstybių, kurios tam žingsniui padaryti turi tinkamas sąlygas. Atrodo, kad tai bus vienintelis tikras kelias išieiti iš diplomatinio diskusijų pelkės į paprastą tikrovę.

Paskutinėmis žiniomis, konferencija priėmė britų planą.

Visa nelaimė, kad Europa yra daugiau atskirų žmonių svajonė, o ne jos vyriausybų programa.

*

Ta pačia proga tenka nurodyti, kad ketvirtadienį Paryžiuje prasidės Europos Tarybos konferencija, kurią sudaro 12 kraštų užsienio reikalų ministeriai. Taryba svarstys Vakarų Vokietijos ir Saaro krašto priėmimą

į Europos sąjungos tarybą. Kaip žinia, prancūzai reikalauja priimti Saarą, kaip atskirą valstybę, kas tačiau sutinka didelį vokiečių pasipriešinimą. Vokietijos socialdemokratų vad. Dr. K. Schumacheris pareiškė, kad tuo atveju Vokietija prie Europos sąjungos negalėsianti prisidėti. Kalbama, kad tuo reikalu V. Vokietijos kancleris Adenaueris vyks į Paryžių išdėstyti vokiečių pažiūras Prancūzijos užsienio reikalų ministeriui Schumanui.

Dalyvauti šioje konferencijoje atvyko ir britų užsienio reikalų ministeris Bevinas. Kiti ministeriai jau dalyvauja ūkinėje konferencijoje. BBC teigia, kad Bevinas Paryžiuje liks iki netrukus prasidėsiančios Vakarų Europos Unijos, kurią sudaro D. Britanija, Prancūzija ir Beneluxo kraštai, tarybos konferencijos. Toje konferencijoje bus aptarta Unijos laikysena sovietinės Vokietijos atžvilgiu.

Strateginio ginčo pasėkos

Adm. Denfieldas atstatytas - laivynas mažinamas

Washingtonas (UP). Pereitos savaitės pabaigoje prez. Trumanas paskelbė, kad laivyno štabo viršininkas admiralas Denfieldas, laivyno sekretoriaus Matthew pasiūlymu, yra pašalinamas iš savo posto ir gaus kitą paskyrimą. Matthew pareiškė, kad adm. Denfieldui paskelbus, jog jis solidarizuoja su JAV strateginę politiką kritikuojančiais admiralais ir jūrų karininkais, jo pašalinimas tarnyboje buvo neįmanomas.

Pašalinus admiralą Denfieldą ginčas dėl JAV karinės politikos pasiekė kulminacinį tašką.

Admiralas Louisas E. Denfieldas neseniai kaip laivyno štabo viršininkas, kalbėdamas atstovų rūmų karinės komisijos posėdyje, verkdamas dar kartą skundėsi dėl laivyno skriaudimo kitų ginklų rūšių sąskaiton. Laivyno vadai mano, kad krašto apsaugos ministerija be pagrindo visą JAV strategiją nori pagrįsti žaibinio atominio karo galimybe.

Denfieldo įpeidiniu bus paskirtas admiralas F. Shermanas, dabar vadovaujantis JAV Viduržemio jūros laivynui. Jis esąs visų ginklų rūšių vienybės šalininkas.

Mažinamas JAV laivynas

Washingtonas (Exchange). Krašto apsaugos ministerijos informatorius paskelbė, kad apkarpius laivyno biudžetą, iš laivyno turės būti atleisti 56.000 karininkų ir jūrininkų. Kariuomenė bus sumažinta 26.000 vyrų, o aviacija 5.000. 1950 m. liepos 1 d., prasidėjus naujiems biudžetiniams metams JAV kariuomenėje bus 630.000 vyrų, laivyne 460.000 ir aviacijoje 416.000 vyrų.

Taip pat bus sumažintas ir karo laivų, skaičius. Iki sekančių metų liepos 1 d. iš tarnybos bus išimti 35 karo laivai, juose 51 lėktuvnėsių ir traukinių ir eilė mažesnių karo laivų bei 42 transporto laivai. Naujo kreiserio „Bataan“ ir povandeninio laivo „Guavina“ statyba bus tęsiama toliau. Išimti iš tarnybos laivai, reikalingi esant, vėl bus grąžinti. Tereikės jiems paskirti naujas įgulas.

*

Londoniškis „Sunday Times“ apie nesutikimus JAV kariškių tarpe tarp kitko rašo:

„Laivyno priekaištai, kad jis yra skriaudžiamas aviacijos sąskaiton buvo sėkmingai krašto apsaugos ministerio Johnsono atremtas. Tačiau tur būt tik vienas gen. Eisenhoweris turi pakankamai autoriteto suvienyti visas tris ginklų rūšis. Šiame ginče slypi ne tik lenktyniavimas dėl didesnio biudžeto dalies, bet ir dar dvi problemos: 1. JAV politika iš viso atsidūrė prieš dilemą - ar dar remti ūkiniai kitus kraštus, ar atsidėti vien tik savo ginklavinimui. Po žinių apie sovietų atomines bombas atrodo, kad svarstyklės pakrypo antrosios pažiūros naudai; 2. ar iš viso yra į šimtingą galvoti, kad atominiai ginklai nulems karą? Laivynas iškėlė tos antrosios problemos moralinę pusę, tačiau jis tai padarė nerimtu būdu“. (JAV admiralai teigė, kad girdi, esą nemorališka bombarduoti miestus atomine bombomis, nes dėl to žusią daug nekaltų žmonių).

Britai pasitraukia iš Graikijos

Londonas. (dpa). D. Britanijos vyriausybė pranešė Graikijai, kad britų kariuomenės daliniai (apie 3000 vyrų) netolimoje ateityje iš Graikijos išvyks. Britų kariuomenės ir laivyno misijos toliau liks in situ Graikijos kariuomenėje.

Graikijos vyriausybė paskelbė, kad ji po pergalės prieš sukilėlius, pradėsianti demobilizaciją. Ji vykstanti etapais. Kariuomenė iš 210.000 vyrų bus sumažinta iki 160.000 vyrų. Amerikiečių karinė pagalba busianči sunaudota graikų kariuomenės modernizacijai.

Jugoslavijos vyriausybė paskelbė, kad ji nekludysianti pilietinio karo metu jos teritorijoje atsidūrusiems graikų vaikams grįžti tėvynėn. Tai pareiškė Jugoslavijos užsienio reikalų viceministeris kalbėdamas su BBC korespondentu. Jis toliau nurodė, kad draugingų Jugoslavijos-Graikijos santykių atstatymui kliudo Graikijos pretenzijos į Albanijos valdomą šiaurinę Epirą.

Šio dvigubo Nr. kaina 75 Pf.

Dėl savaitės viduryje pasitaikusios šventės šis numeris išėjo tik 6 psl.

Neramieji Balkanai

Belgradas. (UP). „Saltajame kare“ prieš maršalą Tito ir jo režimą spalio 28 d. buvo pirmą kartą panaudoti šaunamieji ginklai.

Ugnis pasienyje

Sekmadienį per Belgrado radiją paskelbtame Jugoslavijos vidaus reikalų ministerijos komunikate sakoma: spalio 27 d. vakare, 19 val., ties Donšu Milanovaku vienas vengrų kariuomenės dalinys atidarė stiprią automatių ginklų ugnį į Jugoslavijos pusę, kuri su mažomis pertraukomis tęsėsi ligi spalio 28 d. ryto. Į Jugoslavijos sienos pusę buvo svaidomos rankinės granatos ir raketos. Tačiau vengrų kareiviai sienos neperžengė. Jugoslavijos kariuomenė buvusi paruoštyje, „kad galėtų atremti bet kokį įsiveržimą“, tačiau nė vieno šūvio nepaleido. Nuostolių nebuvo. Jugoslavijos komunikate pabrėžiama, kad šios rūšies provokacijos kurstančios karą ir aštrinančios ir taip jau įtemptą būklę pasienyje.

Vengrai kaltina Jugoslaviją

Budapeštas. (dpa). Vengrijos užs. reik. ministerija savo komunikate atsakomybę už incidentą suverčia Jugoslavijai, sakydama, kad Jugoslavija siekianti sudaryti įspūdį, jog ji turinti gintis nuo užpuolimų ir todėl turinti pasienį laikyti kariuomenę. Tito ir jo kliša tuo siekianti iš amerikiečių išgauti ginklų.

Amerikiniai ginklai

Zürichas. (L). „Die Tat“ korespondentas pastebi, kad iš didžiojo Jugoslavijos karinio parado nuotraukų galima pastebėti, jog Jugoslavijos kariuomenė turinti nemažą amerikinių ginklų kiekį. Be lengvųjų šarvuotų automobilių, pastebimos 150 mm patrankos. Esą nemaža ir amerikinių karinių sunkvežimių, jų tarpe tipo GMC-DUKW amfibijų.

Sovietinė spauda, ypač „Krasnaja Zvezda“, nuolat pabrėžia, kad strateginių metalų išvežimas iš Jugoslavijos didėjas, ir pagrindis jų pirkėjas esančios Jungt. Amerikos Valstybės.

Neramumai Dunojaus srityje

Į Vieną atvyksta pabėgėliai sutartinai teigia, kad Transilvanijos kalnuose pagyvėjusi partizaninė veikla. Sukilėlių manevruoją ir Vengrijos teritorijoje, ir jų skaičius didėjas ryšium su konfliktu tarp kominformo valstybių ir Tito.

Tito už santykius su Vakarais

Roma. (UP). Vienas iš Jugoslavijos aukštųjų pareigūnų italų žinių agentūrai „Ansa“ pareiškė, kad marš. Tito trokštąs gerinti

rausius santykius su Vakarais. Italija Jugoslavijos santykiuose su Vakarais galėtų suvaidinti didelį vaidmenį. — „Mes norime su Vakarais prekiauti ir palaikyti gerus santykius — su sąlyga, kad mūsų nepriklausomybė liktų nepažeista.

Dabar, atsipalaidavę nuo vienos pusės, nemorime patekti kitai“. Ir Vakarams būtų naudinga, kad Jugoslavija liktų nepriklausoma, — išvedžiojo Pijade toliau. Jugoslavija Jungt. Tautos parodžiusi, kaip ji ginanti savo nepriklausomybę tuo metu, kai sovietų satelinės valstybės, lyg automatai, atidavinėja savo balsus (sic!)

Austrijos-Jugoslavijos sutartėjimas

Viena. (UP). Austrijos vyriausybės valdininkai pareiškia, jog esama gerų perspektyvų, kad netrukus tarp Austrijos ir Jugoslavijos busiančios pasirašytos ūkinės ir politinės sutartys. Iki metų galo derybos tarp Belgrado ir Vienos įeisiančios į „konkrečią stadiją“.

Šią savaitę

Nepriklausoma Indonezija

Haaga (BBC). Haagos „apvaliojo stalo“ konferencija baigėsi visišku susitarimu. Indonezijos Jungtinės Valstybės dar šiais metais bus paskelbtos nepriklausomomis. Olandija iš Indonezijos pasizadėjo galimai greičiau atitraukti savo kariuomenę, tačiau toliau paliks savo kariuomenės ir laivyno misijas Indonezijos kariuomenės in situ. Olandija ir Jungtinės Indonezijos valstybės sudaro personalinę uniją, su karaliene Juhana priešakyje. Tai bus vienintelė jungtis tarp Olandijos ir jos buv. kolonijos. (Žiūr. 2 psl. str.: „Dienpinigiai sukilėliams“.)

Sutartis su Japonija

New Yorkas (AP). „New York Times“ praneša, kad JAV užsienio reikalų ministerija karštingai ruošia taikos sutarties su Japonija projektą. Tą patį klausimą studijuoja ir D. Britanijos užsienio reikalų ministerija. Tuo reikalu gruodžio mėn. į Tol. Rytų kraštus vyksias užsienio reikalų ministerijos tarėjas prof. Jessupas, kuriam esą pavesta suformuluoti naują JAV Azijos politiką.

Baigiasi streikas?

Clevelandas (dpa). JAV plieno darbininkų streikas, užtrukęs beveik visą mėnesį ir dalinai suparalizavęs visą pramonę, eina prie galo. CIO prof. sąjungų konfederacijos prezidentas Ph. Murray pranešė, kad prof. sąjungos jau susitarė su antra savo didumu plieno koncernu „Bethlehem Steel Corporation“ dėl darbininkų savišalpos fondo rėmimo. Ateityje tas koncernas įneš į savišalpos fondą tokią pat sumą, kaip ir darbininkai.

Tylai pasmerkti

Berlynas (m). Vakarų Vokietijos prezidentas prof. T. Heussas lėktuvu buvo nuskrides į Berlyną, kur jis buvo iškilmingai sutiktas. Kalbėdamas 200.000 berlyniečių miniai prof. Heussas tarp kitko pareiškė: „Aš stoviu čia, nes Berlynas mums priklauso. Rytų žmonės žmonės dabar kalba mano lūpomis; mano balsas, mano žodžiai yra milijonų pasmerktų tylai žmonių balsai ir žodžiai“.

Beteisiai lordai

Londonas (AP). Žemieji rūmai 333 balsais prieš 196 trečiuoju kartu priėmė įstatymo projektą, kuris suvaržo lordų rūmų teises ta prasme, kad ateityje jie galės žemųjų rūmų priimtų įstatymų išsigaliojimą nuvilkinti ne dvejus metus, kaip iki šiol, bet tik vienus. Naujai priimtas įstatymas galioja atgal, nes tuo būdu norima sulaužyti lordų rūmų pasipriešinimą plieno pramonės suvalstybinimo įstatymui, kurį vyriausybė nori įteisinti dar prieš naujus rinkimus. (Kaip žinia, D. Britanija neturi rašytos konstitucijos, todėl jos žemieji rūmai seimas, kaip sakoma, gali viską padaryti, tik vyrą negali paversti moterimi.)

Demontavimo politika

Londonas (m). JAV spaudimas pakeisti dabartinę jonių demontavimo politiką stiprėja. Aukštasis komisaras McCloy tuo reikalu buvo nuskrides į Londoną. Pirmadienį JAV ambasadorius ten suruošė pietus, kuriuose dalyvavo ir britų užsienio reikalų ministeris Bevinas. Juose McCloy atvirai išdėstė savo nuomonę.

JAV armija lieka Europoje

Washingtonas (L). Kaip „Die Tat“ korespondentas iš patikimų šaltinių patiria, Atlanto pakto valstybių „super-generaliniame štabe“ šiomis dienomis paskelbtas svarbus užtikrinimas: amerikiečiai savo partneriams pradžioje, kad jie artimoje ateityje nenumatė savo kariuomenės atitraukti iš Europos kontinento, ypač iš Vokietijos.

Šis užtikrinimas buvęs būtinas, iš kai kurių valstybių, ypač Prancūzijos, pusės pasireiškus susirūpinimui dėl Washingtono planuojamo karo būklės su Vokietija panaikinimo.

Amerikiečių kariuomenę Europos kontinente sumažinti nenumatoma. Atvirkščiai, čia girdima nuomonė, kad amerikiečiai ateityje Europoje laikysia tikrai gerai paruoštus dalinius. Kokybinius amerikiečių kariuomenės Europoje sustiprinimas pasidarys būtinas po „atominės bombos“ nuvertinimo.

Drauge pareiškama, kad tarp amerikiečių ir prancūzų vyksta pasitarimai, kurių

Sovietai Kinijoje

Hongkongas (UP). Kiniečiai nėra taip draugiškai nusiteikę sovietų atžvilgiu, kaip tai galima buvo manyti. Todėl komunistai visomis galimomis priemonėmis nori sukelti simpatijų Rusijai. Tam tiksiu visuose didesniuose miestuose yra įsteigti „sovietų — kiniečių draugiskumo klubai“. Į Kiniją važiuoja įvairiausios delegacijos ir meno ansambliai.

Kinijos mokyklose jau mokoma rusų kalbos. Ypatingai daug sovietų technikų dirba Kinijos geležinkeluose. Skubiai statomos naujos strateginės reikšmės geležinkelų linijos. Kalbama, kad artimiausiais metais bus pastatyta net 300 km naujų geležinkelų. Numatyta įvesti tiesioginį susisiekimą Maskva—Pekingas, kurį palaikys greitieji traukiniai.

pasėkoje prancūzų zona turėtų būti parinkta Atlanto Unijos karininkų kadru apmokymų sritimi. Šioje Vokietijos dalyje Vakarų valstybių aukštieji karininkai nuo šešių savaičių iki pusės metų trunkančiuose kursuose turėtų būti apmokomi naudotis amerikiniiais ginklais.

Trumanas pasirašo aukščiausią karinį biudžetą

Washingtonas (AFP). Prez. Trumanas pasirašė aukščiausią visoje JAV istorijoje karinį biudžetą. Suma numatomi kreditai 15.585 mil. dol. suai.

Tačiau pasirašydamas, prez. Trumanas nutarė užblokuoti kreditus, skirtus 58 naujų aviacijos eskadrų organizavimui.

Kreditai atskiroms ginklo rūšims paskirstomi: sausumos kariuomenei - 4.380.644.298 dol., karo laivynui - 4.285.392.000 dol. ir aviacijai - 4.088.386.000 dol.

*

Sąlygos gauti JAV ginklus

Washingtonas (AP). Šią savaitę čia prasidėjo 8 Europos kraštų pasitarimai su JAV atitinkamomis įstaigomis sudaryti sutartį, kuria JAV teiks Atlanto pakto valstybėms ginklus. Kalbama, kad amerikiečiai pastatys 4 principinius reikalavimus:

1. Suteikta karinė, medžiaga turės būti panaudota tik kongreso numatytam tikslui, būtent, Atlanto srities sustiprinimui (ne kolonijom).
2. Jokie ginklai be JAV sutikimo negali būti perduoti kitoms valstybėms.
3. Gavėjai turi įsipareigoti saugoti amerikiečių ginklų paslaptį.
4. Kiekviena valstybė turi atkurti pasizadėti visokeriopu būdu padėti kitiems Atlanto pakto partneriams.

*

Šiaurės srities gynimas

Atlanto pakto šiaurės srities: d. Britanijos, Norvegijos ir Danijos krašto apsaugos ministeriai pirmadienį Londone pradėjo tartis dėl bendro gynimosi. Kartu posėdžiauja ir tų trijų valstybių gen. štabo viršininkai.

Spaudos puslapiuose

BRANGUS SPIONAZAS

Die Tagespost, Augsburg

Vieno kontražvalgybos specialisto pareikšiamais viename italų kariniame žurnale, šiuo metu sovietų žvalgybos tarnyboje dirba apie 12.000 nuolatinių tarnautojų. Priskaitant tuos asmenis, kurie vienu ar kitu būdu šnipinėja Sovietų Sąjungai, šis skaičius gali siekti 80.000. Tai yra nepaprastai didelis skaičius, palyginus su 12.000 agentų, kurie, tu pačių šaltinių žiniomis, didžiausio įtempimo metu 1938 m. šnipinėjo visame pasaulyje.

Išlaidos šiai milžiniškai ir brangiai špionazo organizacijai gali būti tik apgraibomis apskaičiuojamos. Pavyzdys: carinė Rusija jau 1905 metais vienu atveju, būtent vienai Vienos šnipai, kuri sugebėjo pavogti Austrijos mobilizacijos planus, sumokėjo 1 mil. aukso markių. Šiandieną sovietinė Rusija špionazui kasmet išleidžia apie 400 mil. dolerių, kurie tariamai paimami iš neišsėmiamų rusų slaptosios policijos (MVD) fondų. Sovietų špionazų mokyklos šandien turi būti pačios geriausios visame pasaulyje; jos prilygsta geriausiems universitetams. Didžiausias sovietų slaptosios tarnybos autoritetas turėtų būti gen. lt. P. M. Fitinas. Svarbiausiais sovietų špionazų centrais užjūryje italų specialistas laikė Havaną, Caracasą, Mexico City, Buenos Aires, New Aires, New Yorką, Damaską, Kairą ir Sanchajų.

Dienpinigiai sukilėliams

AMERIKIEČIŲ PATVARKYMU

Haaga. Olandų - indoneziečių derybos įžengė į baigiamąją stadiją. Per septynias savaites nebuvo susitarta nė vienu derybų punktu, tačiau per paskutinę savaitę susitarta visais punktais, išskyrus Naujosios Gvinėjos klausimą. Tikimasi, kad ir šiuo klausimu bus susitarta, nes nė viena besiderančių šalių nenori prisieiti atsakomybės už derybų nutraukimą. Be to, reikia tikėtis, kad U. N. C. I. (JT Indonezijos komisija) jau pasirūpins, kad derybos ne-nutrūktų. Kai kurie stebėtojai net teigia, kad iš viso konferencijos pasisiekimas tėra tos komisijos nuopelnas.

Iš kur gi ta iki šiol tiek nesėkmės patyrusi JT organizacija ši sykį gavo tiek daug galios, kad sugebėjo išspręsti taip sunkią problemą? Paslaptį paaiškina tas faktas, kad JT Indonezijos komisijai pirmininkauja amerikietis Cochranas, kuriam talkininkauja belgas Herremansas ir australas Critchley, o JAV (ir Australijai) labai rūpi galimai greičiau sustabdyti komunistų pergalės žygį Azijoje. Jie nori AZIJOS TAUTŲ NACIONALIZMĄ NUTEIKTI PRIEŠ KOMUNIZMĄ, kuris iki šiol skaitėsi nacionalizmo prieš Vakarų impe-

K. Marxas ir Rusija

1855 m. vasario 27 d. Londone buvo surengtas 1848 m. revoliucinio sąjūdžio minėjimas, kuriame tarp kitų dalyvavo Louis Blacas, Victoras Hugo, Kinkelis, Mazzini, Kossuthas ir kaip rusų atstovas Aleksandras Hercenas. Karlus Marxas, kuris irgi buvo pakviestas, iškilmes atsisakė atvykti. Priežastį jis nurodė Engelsui parašytame laiške:

„Niekur ir niekada nenoriu pasirodyti vienoje scenoje kartu su Hercenu, nes nematau, kad senoji Europa galėtų būti atjauninta rusišku krauju“.

„The Romantic Exiles“.

George Orwell

Dvi minutės neapykantos

LIETUVIO 17 Nr. skaitytojus trumpai supažindinome su naująja G. Orwellio satyra „1984“ — knyga, kuri šiandien yra dienos aktualija visame pasaulyje. Dabar skaitytojams pateikiame kai kurias tos satyros ištraukas. Knygoje vaizduojamas gyvenimas Ingsoce — vienoje iš trijų pasaulio valstybių, kuri tvarkoma bolševizmu pagrindais. — Red.

Buvo prieš 1100 val. I archyvo kontrolės skyrių, kuriame Winstonas Smithas dirbo, iš mažųjų raštinių buvo sunėtos kėdės ir sustatytos salėje, prieš milžinišką „teleskryno“ aparatą“).

Sekantį momentą iš salės priekinėje sienoje įrengto aparato pasigirdo baurus traškėjimas — tarytum pradedančios veikti visai neteptos milžiniškos mašinos. Triukšmas ardė nervus ir vertė šiautėti plaukus. Neapykantos seansas prasidėjo.

Kaip visada, ekrane iš karto pasirodė Emanuelio Goldšteino — liaudies priešo Nr. 1 — veidas. Sėdinčiųjų eilėse kai kur pasigirdo šnypštimų garsai. Goldšteinas buvo renegatas ir atskilėlis; kadais jis buvęs vienas iš partijos vadų, stovėjęs beveik ant paties laipto, kaip ir Didysis Brolis, vėliau

*) Aparatas, kuris ne tik perduoda garsines televizijos vaizdus, bet ir kontroliuoja žiūrovus.

Po beveik keturias savaites užtrukusio partijų žaidimo pagaliau Prancūzija vėl susilaukė vyriausybės.

Prancūzijos parlamentas, kuriam tas žaidimas jau įgriso, pareiškė Georgui Bidault pasitikėjimą tokia dauguma, kurios nuo 1947 m. nebuvo gavęs nė vienas Prancūzijos premjeras: 367 balsus (Jules Mochas prieš dvi savaites gavo 311 balsų, Rene Mayeris prieš savaitę — 341, Quenille prieš metus — 351).

Prieš Bidault, išskyrus komunistus, pasisakė tik vienas vienintelis gaullistų radikalas. Ir ši kartą balsavimas buvo laimingas: dar 3 val. nakties Bidault galėjo respublikos prezidentui pristatyti 17 savo kabineto ministrų. Taigi, kabinetas pilnas, jam negresia joki pavojai, išskyrus tuos, nuo kurių subiro visi ankstesnieji kabinetai.

Savo norą — parlamentui pristatyti su paruoštu kabinetu — vis dėlto jam nepasisekė įgyvendinti. Iki pat paskutinio momento tebevyko ginčas dėl kai kurių ministrų, ir tiek socialistai, tiek radikalai tebesitikėjo, kad kaimyninė partija imsis atsakomybės pakeisti koją mažajam Bidault.

Tačiau Bidault buvo teisingai pramątes: radikalai ir socialistai visiškai supainiojo savo manevrus ir noromis nenoromis turėjo atsisduoti tam likimui, kuris juos pasmerkė laikytis drauge.

Dar po vidurnakčio, po balsavimo parlamente, įvyko paskutinė dvikovė tarp socialistų partijos komiteto ir socialistų parlamento frakcijos. Vyriausybėje dalyvauti nutarta tik 46 balsais iš 90. Tai nutaręs, 2 val. nakties turėjo būti pasiūsta delegacija priekelti naujai numatytą socialistų ministrų, kuris, įsitikinęs, kad viskas tėra tik juokai, buvo nuėjęs gulti. Nežinrinto, 3 val. nakties visi ekscesdžios pagaliau jau buvo susirinkę tradiciniam nusifotografavimui ant Elizejaus laiptų. Tiesa, tada dar truko valstybės sekretorių: jiems paskirti buvo permaža laiko, o be to, atrodė būsiant naudingiau iš pradžių palikti kai kurių vilčių besiginčijančioms partijoms.

Bidault vyriausybės deklaracija buvo paruošta puikiu stiliumi, vaizdinga, tačiau ne be miglotų frazių. Bidault sugebėjo atsotvoti įtikinti, kaip labai Prancūzijai reikalinga vyriausybė jau vien dėlto, kad šiomis dienomis Paryžiuje prasideda Marshallio plano valstybių konferencija. Ir ši mintis, atrodo, neliko atstovų nepastebėta.

Didžioji vyriausybės deklaracijos dalis — tai, kas paprastai vadinama vyriausybės programa, buvo gana abstraktų frazių mišinys: mūsų tikslas kuo mažiau nedateklis; talka yra aukščiausias gėris, kuriam mes visi, nė kiek neabejodami turime tarnauti ir t. t. Klausėjams, kurie norėjo ką nors tikslesnio sužinoti, Bidault nurodė savo pirmąjį Mochą ir Meyerio deklaracijas.

Sunkiausiai ir esminiai klausimai liko visai neliesti, nes „valanda tam per rimta“.

Naujoji vyriausybė padidėjo penkiais naujais ministrais ir du valstybės sekretoriais pakelti į ministerius.

Ramadier krašto apsaugos ministeriją turėjo atiduoti pasipriešinimo demokratui ir buv. finansų ministeriui Plenevui, kuris po ilgų klajonių aplink gaullizmą grįžo atgal prie vyriausybės partijų. Finansų ministeris Rene Meyeris, kuris vyriausybės krizės metu skraidė tarp premjero, finansų, gynybos, ir vidaus reikalų ministerių postų, pagaliau nutupė teisingumo ministerijoje. Į Danielio Meyerio vietą darbo ministerijai atėjo visai nežinomas ir neturįs jokių priešių deputatas iš Orleano Dr. Segelle — tas pats, kuris buvo peranksti nuėjęs gulti.

Bidault vicepremjerais yra Henri Queuille — stabilumo tėvas, ir Jules Mochas, ir toliau valdys vidaus reikalų ministeriją. Taip pat iš Robertas Schumanas (užs. reik. min.) bei Maurice Petsche (finansų) liko savo postuose; taigi, jie ateinančiose konferencijose Prancūziją vėl gal-

Lenkijoje „išvalyti“ trys viceministrai

Varšuva (Reuters). Vengrijos parodinės bylos metu paaiškėjus tariamam špionazui tinkliu visoje rytinėje Europoje, plataus ir gausaus masto politinis „valymas“ prasidėjo ir Lenkijoje. Šio valymo aukomis kritę jau trys viceministrai. Be to, iš tarnybų pašalinta didelis skaičius įvairaus rango valdininkų, o valdinėse įstaigose imtasi „saugumo priemonių“. Daugiausia paliesta užsienio prekybos ministerija, nes esą norima griežčiau paslaityje išlaikyti duomenis apie pramonės produkciją ir krašto ūkinę pažangą. Taip neseniai net mirties bausmės nubausta pora lenkų, kurie švedų eksporto firmoms dirbo kaip Lenkijos importo agentai. Jien — buvo prikišta, kad jie išdavė statistinius duomenis apie gamybą 60-je Lenkijos pramonės įmonių.

Ryšių su Lenkijos vykdoma politinio valymo akcija informuoja diplomatinis Reuterio korespondentas iš Londono: Kompetinguose Londono sluogsiuose

Dar nepaėjus nė 30 sekundžių nuo seanso pradžios, pusė salėje esančiųjų pradėjo iš neapykantos siusti. Jau vien Goldšteino veidas, viena mintis apie jį automatiškai sukelia baimę ir pyktį, o pasirodymas ekrane vis naujų žygiuojančių Eurazijos armijų buvo tiesiog nebepakeliamas.

Antrą neapykantos minutę susijaudinimas perėjo į siautėjimo stadiją. Atskiri žiūrovai pasokdavo iš savo vietų ir blyndavo iš viso pilvo, norėdami pertręti Goldšteino balsą ekrane. Salia Winstonio sėdėjusi tūla juodaplaukė pirmoji pradėjo klykti: „Suns-nukis, kiaušė, galvijai!“ Staiga ji griebė sunkų „Naufosios kalbos“ leksikoną ir sviedė jį į metalinį ekraną. Tuo pat momentu Winstonas pastebėjo, kad ir jis drauge su kitais baubia ir kojomis daužo grindis po savimi. „Dviejų minučių neapykantos“ seanse siaubinga buvo tai, kad žiūrovas ne tik buvo priverčiamas drauge su kitais šiam seanse aktyviai dalyvauti, bet tiesiog neįmanoma to priepuolio išvengti. Kiekvienam atveju tolimesnis seanso tęsimas po pirmųjų 30 sekundžių buvo jau nebereikalingas.

Lyg elektros srovė visą gaują sukrėsdavo šlykšti masinė psichozė — baimės ir neapykantos mišinys, laukinė aistra žudyti, kan-kinti, veidus su kūju į košę suplakti, — kiekviena žiūrova prieš jo paties valią pavaldama kažkokia pasutimo įrankiu, bliaujančiu pamišėliu.

Neapykantos seansas atėjo į savo kulminacinį punktą. Goldšteino balsas virto tikru ožio mekenimu, veidas sekundėms įgaudavo ožio pavidalą. Paskui jis nublanko — jo vietoje atsirado eurazinio kareivio figūra — didelė ir siaubinga; kareivis, sau-

lės atstovauti kaip tikri ministrai, tuo tarpu kai nuo spalio penktosios atlikinėjo tik „bėgamuosius reikalus“. Tačiau nereikia užmiršti: vakarykščias Paul Reynod klausiamas, ar naujai sukljuotoji vyriausybė suspės iki naujos krizės iš „bėgamųjų reikalų atlikinėjimo“ stadijos pereiti į esminių sprendimų stadiją — atrodo, ir toliau lieka aktualus.

Spalio 30 d. buvo paskirta ir 18 naujos vyriausybės valstybės sekretorių ir pasekretorių (mes sakytumėm — viceministrių). Beveik pusė jų atėjo iš buv. Queuille vyriausybės. 6 valstybės sekretoriai priklausė katalikams-socialams, 4 — socialistams ir 4 — dešiniesiems. Krašto apsaugos ministerija, kuriai vadovauja R. Plieven turi 3 valstybės sekretorius: socialistą Lejeune — ginklavimosi reikalams, kataliką Dupraz — laivyno ir radikalą Maroselli-aviacijos.

Bidault ministrų kabinetas, kuris su viceministrais kartu turi net 36 narius, yra pati didžiausia pokario Prancūzijos vyriausybė. Tai reiškia, pasak „Neue Zürcher Zeitung“ paryžiško korespondento, kad kritiškų balsavimų metu vyriausybė pati ir likimo svarstyklės gali padėti net 3 tuzinus balsų, nes visi ministrai ir toliau lieka seimo nariais.

Valymas sovietinėje Vokietijoje

Ryšių su paskutiniaisiais įvykiais Berlyno rytų sektoriuje ir apskritai Vokietijos sovietinėje zonoje rašo „Basler Nachrichten“:

Rytų Berlyno policijos prezidentas Paulius Markgrafas, vienas uoliausių NKVD ir komunizmo tarnų, yra jau areštuotas ir patalpintas Brandenburgo kalėjime, kur tuo pačiu metu nugabinti ligšiolinis Brandenburgo krašto vidaus reikalų ministeris Bechleris ir Rytų Vokietijos prezidento Piecko žentas Staimeris. Rytų zonos įstai-gos arba iš viso vengia ką nors prasitarti, arba skleidžia versiją, kad Markgrafas esąs paleistas neribotų atostogų, arba paneigia iš Brandenburgo ateinančias patikrintas žinias. Tasai kompetentingų rytinių įstai-gų dvejojimas ir prieštaraujantis laikymasis, kaip teko per daugelį metų įsitikinti, tepatvirtina, jog dar nėra visiškai išsiaiškinta, kaip bus toliau pasielgta su areštuotaisiais.

Tačiau atrodo, kad rytinėje Vokietijoje Markgrafo atveju greičiau negu kitose „liaudies demokratijose“ prieita stadija, kuri paprastai vadinama vadovau-

Įvairios žinios

* Prancūzijos atominė komisija pranešė, kad prancūzams pasisekė iš urano pagaminti plutonij, iš kurio gaminamos atominės bombos. Komisija paneigė „France Soir“ pranešimą, kad Prancūzijoje jau gaminamos atominės bombos.

* Spalio revoliucijos minėjimo proga Višinskis dalyvaus sovietų ambasados Washingtono keliame pokylyje. Viešdamas Washington, jis padarys vizitą ir užsienio reikalų ministeriui Achesonui.

* Pirmadienį Greenwich, Connecticute steite mirė 49 metų amžiaus sulaukęs buv. JAV užsienio reikalų ministeris Edwardas R. Stettinius. Savo karjerą jis pradėjo eidamas milžiniško automobilio tresto „General Motors“ direktoriaus pareigas. Vėliau jis buvo išrinktas plieno koncerno „United States Steel Corporation“ prezidentu. Karui kilus, prez. Rooseveltas jį paskyrė karinės medžiagos komiteto pirmininku. 1941 m. jis buvo paskirtas Pas-kolos ir Nuomos Įstatymo administratorium. 1943 m. jis buvo paskirtas valstybės pasekretorium, o 1944 m. lapkričio m. pasitraukus Hullui, jis perėmė užsienio reikalų ministerio postą, kurias pareigas ėjo iki San Francisco konferencijai, įkūrusiai JT, pasibaigiant.

jančių valdžios pareigūnų „valymo ak-cija“.

Savo asmeninę ateitį labai pesimistiškai ėmė vertinti iš buržuazinių sluogsių kilę rytinės Vokietijos ministrų kabineto nariai jau tuo metu, kada buvo paskelbtas vyriausybės sudarymas. Markgrafa areštavus, tasai nesaugumas tegalėjo tik padidėti, o kartu ir santykiai tarp sovietų okupacinės valdžios bei jos pastatytos sovietiška kokiškos zonos vyriausybės ėmė formuotis taip, kad jie įgavo daug didesnės reikšmės. Tantai nedviprasmiškai plaukia iš premjero Grotewohllo kalbos. Jis pranešė, kad

apie koncentracinių stovyklų panaikini-mą, kuris buvo oficialiai pažadėtas inscenizuojant rytinės zonos valstybės spektaklį, negali būti nė kalbos, okupacinė valdžia vis pasilieka savo žu-nioje. Dar reikšmingiau yra tai, kad Grotewohlis turėjo viešai paneigti, kad Maskva pažadėjusi sudaryti separatinės tautos sutartį su savo okupacine zona, jeigu bus sudaryta sovietiška vo-kiška vyriausybė.

Sitas paneigimas parodo visišką rytinės zonos vyriausybės priklausomybę, visą so-vietinės suverenumo reklamos tuštybę, o taip pat Sovietų Sąjungos nepasitumą, ar t. v. vyriausybės prestižas nuo to kils ar smuks. Paskutinė aplinkybė politiškai gali būti labai įsidėmėtina. Savo paneigimus Grotewohlis turėjo pagrįsti, kad jo vyriausybė daugiau reikšmės skiria ne tiek separatines, kiek visos Vokietijos taikos sutarčiai.

Komunistų skilimas Skandinavijoje

Kopenhaga (BN). Komunistams pralaimėjus rinkimus į seimą, per kuriuos jie neteko visų 10 iki šiol turėtų vietų, Norvegijos komunistai buvo Maskvos „išskryninguoti“. Norvegijos kompartijos vadas Pederis Furubotnas, kartu su savo paderį Tomu Rönnowu, partijos organo „Vor vej“ (Mūsų Kelias) redaktorium Langsethu, prof. sąjungu vadu Egiliu Bergu ir moterų vadeive Ingeborga Bakken buvo paskelbti „titininkais“ ir išmesti. Manoma, kad išmestieji suorganizuos savo nepriklausomą komunistų partiją. Skilimo laukiamas ir Švedijos bei Danijos kompartijos, kur jau ilgesnį laiką vyksta smarkios diskusijos ir ginčai.

Idomu, kad pats partijos „valytojas“ Strand-Johannsenas, po įvykdytos operacijos taip pavargo, kad beveik išėjo iš proto. Išėjęs į savo buto balkoną jis pradėjo šauktis policijos. Esą, jį norima užmušti. Norvegijoje kalbama, kad Johannsenas tik simuliuoja, bijodamas policijos kvotos, nes valymo įkarštyje paaiškėjo daug nelegalių komunistų darbų (iki slapto ginklavimosi imtinai), kuriais susidomėjo ir policijos bei teisingumo organai. Nebesuran-dama ir išmesto buv. vado Furubotno.

Terorizuojami čekų sakalai

Praha (AFP). Kaip iš informuotų šaltinių pranešama, čekų sakalų prezidentas Dr. Stranskis ir sakalų centrinio komiteto narys Juozapas Eberle esą areštuoti. Jiems prikišama, kad jie palaikė ryšius su buv. tos organizacijos pareigūne Provaniko-viene, kuri savo laiką, kaip žinoma, Londono olimpijadoje vadovavo sakalų grupei ir po to atsisakė iš Londono grįžti Českoslovakijoje.

Paskutinę savaitę, kaip nurodo tie patys šaltiniai, visoje sakalų organizacijoje im-tasi griežtos valymo akcijos. Tautinio fronto akcijos komitetui pasiūlius, Prahos miesto dviejuose rajonuose atleista visas administracinis sakalų personalas, viso 13 žmonių. Atleistųjų tarpe yra s-gos išdininkas L. Vojvoda ir administracijos še-fas J. Klima. Atleidimas įvykdytas politi-niais sumetimais.

Prezidentas Gottwaldas, atidarydamas „Rusijos savaitę“, pareiškė kad be rusų pagalbos Českoslovakija negalėtų išlaikyti dabartinio režimo.

BALYS SRUOGA

Keletas biografinių metmenų — Jo dvejų metų mirties sukaktį minint

(Tęsinys iš praėjusio num.)

Petrapilyje Balys Sruga įstoja į miškininkystės institutą, kad baigęs gyventų gamtoje, kurią nepaprastai mėgo. Tačiau konkretūs instituto mokslai nešiojavo poeto, jis greit pereina į istorijos filosofijos fakultetą, 1915 metais persikeldamas studijuoti į Maskvą.

Galvališko temperamento nešamas jaunas studijos visa galva pasineria į triukšmingą studentijos gyvenimą ir į anuomet klestintį Petrapičio bei Maskvos meno pasaulį. Petrapičio, Maskvos teatrai, koncertai, Kipras Petrauskas, Saliapinas, meno galerijos, jūra, iškylos į Imatrą, Sokolniki, Nieskučnyj Sad, Vorobjevj Goryj, lietuviški vaidinimai, netvarkingas išpūdytų ieškojimas, amžinas ismišlėjimas, sentimentalumas, humoras, begalinis entuziazmas, kažkoks meno apsuptymas — tai Balio Srugos anų dienų pasaulis, kurį poetas gyveno daugiausiai. Jadžės ir Valės, su kuria keleris metus tęsėsi turiniginas romanas, Čiurlionyčių draugystė. Toji draugystė gyvenimą darė lyg Čiurlionio paveikslą: nerealu, tai liūdesio, tai džiaugsmo kupiną, be taisyklių, be rėmų... Jadžės muzika, Valės paveikslai, Balio poezija — visa tai pynėsi į kažkokį sapną auksinio rudens fone. Jaunystė pilna išdaigų. Balys Sruga artimai draugavo su Pauliumi Galaune, tuomet praradusį galvą dėl Unės Bickaitės. Išimylėjęs perka savo išsvajotajai gėles, bet neišdirsta jų įteikti ir prašo draugo pagalbos. Balys, žinoma, pasiūlymą padėti: nuveža gėles ir jas įteikia... savo vardu Unės džiaugsmui, nes ji nebuvusi abejinga jaunam poetui. Tur būt, anų dienų pergyvenimai teikia vėliau poetui jėgų sukurti ir tokių lengvų, bet nepaprastai žavingų posmų:

Per naktele krištolinę
Man rūtas seselė skynė

Ir dalino ir vaišino, —
Apyneiliu apkabino.

O pabudus anksti ryta
Man žadėjo kakton plytą:

Kam saulėlė patekėjus
Po darželį ritinėjas,

Kam žirgelio mano risto
Per rūtas daržely brista, —

Brista, šokta, šokinėta,
Vainikėlis nutrepseta...
(Iš „Kazimiero Sapiegos“)

Bet ir į šita triukšmingą gyvenimą giliai įsibrauna ir susipažinimas su naujais rusų poezija, ja susižavėjimas, išgilinimas į filosofijos, literatūros studijas, naujų pasaulinės literatūros knygų skaitymas. Draugystė su Tadu Petkevičiumi, be galo daug skaitysiu, mokėjusiu kitus uždegti, įtraukia Balį Srugą į rimtų socialinių, filosofinių problemų gvildinimą, o Jurgio Baltrušaičio namai iš

arti supažindina su visu Maskvos olimpu. Sruga ten savas, nors ir kampe sėdi ir tyli. Jį kreipiamas dėmesys, jo talentas kelia mas, jo eilėraščiai skaitomi rusiškai, spausdinami. Baltrušaičiai Balį Srugą nuoširdžiai globojo. Jų namuose jis susipažįsta su Maksimu Gorkiu, Andriejumi Bielyj, Konstantinu Balmontu ir daugeliu kitų Maskvos parnaso atstovų.

Greta to triukšmingo nuotykių, meno ir literatūros gyvenimo Balys Sruga suspažįda dar drauge su Tadu Petkevičiumi, Vaclovu Sidzikausku, Rapolu Skipičiu aktyviai bendradarbiauti Maskvoje leidžiamoje „Santaroje“.

Kad jis buvo tylus, neprieinamas, nesuaprantamas — darė jį idomesniu, išskirdavo iš minios, todėl buvo visų kviečiamas, amžinai moterų apsuptas. Tati augino jo pasitikiėjimą savimi ir mušimąsi į originalumą. Kalbėdavo tyliai, bet giliai susikaupęs ir darė didelę įtaką visiems, kas su juo arčiau bendraudavo. Lietuvių studentų susirinkimuose gyvai dalyvaudavo ginčiuose, nesigailėdamas paleisti aštrių replikų. Nors apiplyšęs, abnegatas, menkai pavalgęs, bet —

Valstybės kūrimo darbe

1918 metų vasarą Balys Sruga grįžta į namus — į Vilnių, kur mokytojausia O. Mašiotienės gimnazijoje ir dirba švietimo įstai goje pas Vaclovą Biržišką, su kuriuo užsi mezza gilūs ir niekuomet nebeužtrūkę bičiulystės ryšiai. Gyvenimo būdas — atsineš tinitis dar iš studentavimo dienų: neatsakin gas užimas, darbas, vėl užimas, vėl darbas. Oginskio rūmų, kur visa brolija (Sruoga, Gira, Jomantas, Mikuckis) gyveno, rūšyje būta ir vyno... Meilė (J. Loraitytė, A. Galdikienė), vėnas, poezija, patriotizmas ir svaiginantis Vilniaus grožis — tai tų dienų gyvenimo pyniava.

Kaip vienas iš pirmųjų neregistruotų sa vanorių, Balys Sruga dalyvauja pirmajame tautinės vėliavos pakėlime Gedimino kalne, įvykdytame dar prieš oficialųjį jos pakėli mą. Ir kai vėliava tuo oficialioju žygiu bū davo giriamasi, už jį ordenui dalinami, Ba lys Sruga kukliai šypsodavosi ir artimie siems papasakodavo, kaip, vėliavą iškėlus, jam teko būti jos sargyboje ir kokių gilų iš pūdį šis žygis palikęs. Jo patriotinis jaus mas buvo toks gilus, kad jis neradavo žo džių jam išreikšti, ir kai kiti tuo jausmu skambinto skambindavo, jis tylėjo arba, ne bėgalėdamas pakėsti, ižeistas paleisdavo tokį są kinį, kad aplink esantieji apstulbdavo. Už tai daugelio nebuvo supratas, net smerkia mas, net indiferentų vadinamas, ciniku...

Vilnius, tas gražiausias miestas, kuriame, anot vieno meno istoriko, atrasi grožio ir iš Venecijos, ir iš Budapešto, ir iš Vienos, ir iš Paryžiaus, savo baroku, savo gatvių, gat vičių reizginiu, žaliomis aikštėmis ir sodais sužavėjo Balį Srugą. Vienas, kaip tat vi suomet mėgo, išistas valandas klajodavo po tą miestą, žavėdavosi, alsuodavo juo. Jau nuo to laiko Balys Sruga buvo kupinas Vilniaus miesto kulto, kurį vėliau išreiškė šitokiomis eilėmis:

„O Vilniaus bokštai — kaip stebuklas šven tas...
Kaip jie atsimuša dangaus mėlynėj
Lengvučiai, balzamai, perregimi, —
Lyg ne pūslėtos rankos statė juos,
O geras burtininkas meliėj pynė
Iš pasakų, iš dangiškos malonės...“

poetas. Už visus aukštesnis, begaliniai liesas, ilgais, šviesiais, lygiais plaukais, šveiniais, moteriškais veido bruožais, juodo aksomo švarku, juodu, buntu rišamu kaklaraiščiu, gintaro karoliais ant kaklo, tautiška juosta susijuosęs — tai Sruga Petrapilyje ir Mas kvoje.

Sio laikotarpio Balio Srugos kūrybos eilėraščiai spausdinami „Bare“, „Antrajame Bare“, „Dainavoje“, „Vaivorykštėje“. 1915, 16, 17 metais rašyti eilėraščiai sudaro pir mąjį rinkinį „Saulė ir smiltis“, išleista 1919 metais. 1917 metų vasaros kelionės po Kau kazo kalnus, Soči, Juodosios jūros pakran tes — aktinas didesniai kūriniui „Svanetų žemės legendai Deivei iš ežero“, išleista 1918 metais. Dalis to meto eilėraščių tilpo ir trečiajame lyrikos rinkinyje, vėliau (1922 m.) išėjusiame „Dievų takais“. Žavėjėsis to meto rusų simbolistų poezija, Balys Sruga ton li teratūros kryptin pasineša ir savąja kūryba, suskambėdamas negausioje to meto lietuvių literatūroje, kurioje tebeviešpatavo klasikinė Maironio forma, naujai, gaivalingai, origina liai tiek idėjomis, tiek forma, atnešdamas lietuviškąjį simbolizmą.

Kaip aš norėčiau Vilnių aplankyti!
Pavaikščioti paunksmėse bažnyčių,
Prieš Gedimino kalną nusilenkti...
Nors vienai dienai, nors valandai trumputei...
(Iš „Apyaušrio Dalios“)

Iš Vilniaus, iš savo pamiltos miesto, Balys Sruga pėsčias ateina į Kauną, kur visu savo entuziazmu pasineria į jaunos valsty bės atkūrimo darbą: jis ir Spaudos biure, jis ir „Lietuvos“ redakcijoje, jis ir vienas didžiausių „Vilkolakio“ teatro organizato rių, pagaliau, jis ir 1921 metų rinkimuose „Santaros“ grupės kandidatas į seimą. Visas tas laikotarpis, 1919—1921 metai, praūžia lyg koks feuerwerkas — neramiai, aistringai, kūrybingai, triukšmingai.

Spaudos biure, „Lietuvos“ redakcijoje Ba lys Sruga pasineria visu jam visuomet bū dingu aistringumu į publicistiką. Jo straips niai aštrūs, dėl jų nuolatiniai nesusprikti mai su redakcijos šefais, su užsienių reikalų ministerija, su vyriausybe. Jis kovoja su visokiausiomis neteisėybėmis, kelia naujus sumanymus, siejosi su kultūros fondo stei gimo mintį. Redakcijoje, be Srugos, dirbo K. Binkis, F. Kirša, J. Pronskus — vien tie var dai pasako, kiek tame darbe buvo kūrybos. Ligi to, kad, kai pritrūkdavo medžiagos, net ir žinios būdavo fabrikuojamos. Kartą — nēr žinių iš fronto su lenkais. Korespondentų, rodos, buvo A. Vienuolis-Zukauskas. Ateina jis pas Srugą ir skundžiasi, o tas jam čia pat pripasakoja, prifantazuoja nebūtų įvy kių ir sako patikrinti. Fantazijos sužavėtas korespondentas po kiek laiko grįžta su puikiausiu straipsniu — patikrino, teisybė. Apie Balį Srugą publicistą vaikšto tokia nuo monė — talentingas, nepamainoma plunksna, bet pavojingas, nesuvaldomas, nedrausmin gas, nežinia, kokią pokštą sugalvos, kokią ne tikėtą bėdą iškėrs. Visuomenėje dėl Balio Srugos buvo susirūpinimo, kad nerimtas, kad nepastovus, kad balamūtas... Ir maža žmonių tesuprato tą gaivalingą natūrą, kuri netilpo savy, kuri veržėsi, dažnai be formos, bet su nuostabią drąsą.

Taip buvo įsisiūbuota, kad net Maironis ėmė draust jaunuosius poetas. Jis jiems pa

rašė ilgą eilėraščių, kurio kiekvienas posmas buvo skirtas tai Srugai, tai Binkiui, tai Kiršai ir baigdavosi refrenu:

„Sruoga, juokingas Sruga,
Tu esi biskį perdrasus.“

„Vilkolakio“ teatrui tik to ir tereikėjo. Jie didelėmis raidėmis išrašė jį pas save sie noje ir dainavo kaip savo himną — atsakymą seniams. „Vilkolakiui“ Balys Sruga skyrė be galo daug energijos, jis ten buvo spiritus movens — jo visas humoras, visa gyvybė, visa nepažabota linksmybė ir samojus. Vil kolakininkų (A. Sutkus, V. Bičiūnas, O. Du beneckienė, V. Sotnikovaitė) bendrijoje jis praleisdavo be galo daug laiko. Apie tą metą labai gražiai pasakoja V. Daugirdaitė-Sruo gienė, Tado Petkevičiaus dvasios dukra, su Balium Sruga susipažinusi dar Maskvoje, o čia dirbusi jo žinyboje ir susižadavusi su juo:

„Aš dirbau prancūziškų, lenkiškų laikraš čių vertėja-apžvalgininke. Kiek aš ten scenų prisizūrėjau! Visas gyvenimas buvo kažko kiam ypatingam pakilime. Ir užimas, ir gilus idealizmas, ir darbas, ir sentimentalumas, ir svajonės, ir meilė, ir poezija ir... „Vilko lakis“. Jis man buvo neprieinamas, man prie šinga tvirtovė, baisi, nes ji nuo manęs Balį atitraukdavo, nes ten buvo ir geriama, ir užima, ir siaučia. Tačiau spektaklius lankydavome. Nepamirštami vakarai savo laisvumu, originalumu, samojumi! Visas 1919 metų ruduo, žiema — tai buvo kažkoks neiš semiamas fontanas. Situ tuo dienotvarkė buvo pastovi: nuo ryto lig popiečio darbas redakcijoje, žmonių judėjimas — savi raš ytojai, valstybės vyrai, politikai, užsienių ko respondentai, svečiai, ponios, — triukšmas, straipsnių rašymas. Pietūs valgykloje. Po piet pas mane arba už miesto, gamtoje. Skai tydavome pasaulinės literatūros kūrinius, poeziją, vakare — dažniausiai „Vilkolakis“, kita draugija, kita kūryba, kartais per naktį. O iš ryto — nauja jo dovana, naujas eilė raštis. Ir vėl darbas, ir vėl sukūrys, be varžtų, be sustojimo, ekstazė, svajonė, sap ne...“

Tuo metu Balys Sruga parašė didelę dalį eilėraščių rinkinio „Dievų takais“, bendra darbiauja „Antrajame Bare“, „Dainavoje“, „Gėlių dienoje“, verčia Oscarą Wilde „Salome“, Van Leherbergo „Pan“, A. Čechovo „Trys seserys“.

1921 metų rudenį visa „Lietuvos“ redak ci jos draugija išvažiavo į Vokietiją studij. Balys Sruga — į Muncheną. (B. d.)

Filmas iš tremtinių gyvenimo jau rodomas

Zinomojo visuomenininko Balio Gaidžiūno tremties paruoštoji filma, vaizduojanti ne režiūtoją ir nefrizuotą tremtinių gyvenimą, savo pirmojo krikšto Amerikoje susi laukė Dailės parodos atidarymo progą. Atidarymo iškilmėse buvo rodoma filmos kopija, liečianti tų menininkų darbą ir gy venimą tremtyje, kurie kaip tik savo kū riniais turėjo progos pasireikšti Amerikos visuomenėje gyvo susidėmėjimo sukėl sioje parodoje. Filma parodos metu bus rodoma popietinėje programoje kas dvi valandos, papildoma kitomis kopijomis, kuriose vaizduojami tremties vaizdai. Ta ja filma rodomas didelis susidėmėjimas ir kitose išeivijų kolonijose, kur jos paskiros kopijos rodomos kartu su Belecko Lietu vos vaizdais.

1952 m. nebus estų

„Eesti Rada“ praneša, kad šiomis dienomis dvimies estams partizanams pavyko pereiti geležinę uždangą ir pasiekti laisvąjį pasaulį. Savo pavojingą ir labai nuotykingą kelionę jie pradėjo iš Jervos apskr. Estijoje.

Apie dabartinį Estijos gyventojų būklę jie kalba kaip apie visiškai beviltišką. Abu partizanai tvirtina, kad pagal Maskvos bolševikų planus ir pagal Estijos rezistencijos apskaičiavimus, estų tautos naikinimas turės būti baigtas 1952 metais. Gyventojų deportacijos ir toliau vykdomos planingai. Kiekvieną dieną didėjas rusų kolonistų skaičius.

Dar likusių gyvų estų vienintelė viltis esanti būsimojo karo laukimas. Ir tam jie turi kai kurių, kad ir labai menkų, vilčių. Paskutiniu metu bolševikai išleido keletą potvarkių, kurie tai lyg ir patvirtina. Vienų jų visi Estijos kolchozai įpareigojami laikyti parengties stovyje tam tikrą vežimų ir arklų skaičių. Panašų įsakymą gavę ir tie ūkiai, kurie dėl kai kurių priežasčių nesą sukolchozinti. Pareigūnai neslepia, kad visa tai daroma karo reikalams, kad palengvintų gyventojų mobilizaciją ir kitus pasiruošimus. Be to, pastaruoju metu į Estijos TSR atgabenta labai didelis traktorių skaičius. Visi jie turi vikšruotus ratus ir esą pritaikyti ne laukų darbams, bet karo reikalavimams.

Garsusis Tallino Sarmatijos parkas dabar pavirtęs didžiuliu ubagynu. Į čia atvyksta ubagai iš Leningrado, Kazanės, Vitebsko, Novgorodo, Ukrainos ir kitų SSSR sričių. Mat Lietuva, Latvija, Estija dar tebėsa visoje plačioje „tėvynėje“ garsūs kaip duonos kraštai. Čia ji 3 kartus pigesnė. Kiekvienas traukinys iš rytų atveža ir tam tikrą ubagų skaičių. Jie važiuoja nelegaliai ir be bilietų, prekiuose vagonuose, ant stogų ir pan. Ir labai stropūs traukinių konduktoriniai negalį jų atskratyti. Atvyksta labai nuplyšę, vyžyti, su tučiomis terbomis, o atgal grįžta su pilnais maišais.

Fabrikuose dirbantieji darbininkai, esą, daug blogiau maitinami kaip vokiečių karo belaisviai. Pastarieji valga sriubą, gauna šiek tiek mėsos ir duonos. Tuo tarpu seni netgi kvalifikuotieji Estijos darbininkai tevalga tuo metu sausą duonutę. Kai vokiečiai, užklausia juos, kodėl taip yra, esant atsaką: „Jums daug geriau, kaip mums. Mūsų atlyginimas toks menkas, kad mes nieko neišgalime nusipirkti. Mūsų šeimos namuose dažnai nėra to neturi.“

Partizanų tebesą. Tarp Tallino ir Vasalemi vietovių dažniau kursuoja sovietų sunkvežimiai su maistu ir ginklais, nors ir stropiai NKVD saugomi, esą jų užpuolami, kroviniai atimami, sargybos likviduojamos. Ypatingai daug partizanų esą Pernavos miškuose, kur jie turi netgi sunkių ginklų.

Amerikos lietuvių spauda, rašydama pirmuosius tuos filmos išpūdžius, sako, jog Augsburgio stovyklos vaizdai parodo, kiek vargo turėję tremtiniai nesvetingojo Vokietijos žemė ir šykščių organizacijų šelpiami. Tačiau ne visi gali įsivaizduoti dar vargingesnio gyvenimo, kaip Seligstadto, Weideno ar anglų zonos barakinių stovyklų.

Filma, nors ir vėlyvai pasiekusi savo paskirtį, dar ir dabar turėtų priminti ją matantiems, kad ten vaizduojami vargai dar nėra pasibaigę. Nebus perdėta pasakius, kad jie dar tik prasideda. Daugelis tų barakų gyventojų žiūri į tuos vaizdus, kaip į išspanuotą sapną. Bet ne mažiau tos filmos „aktorių“ dar ir šiandien ir rytoj bus siaubiami tų pačių barakų skersvėjų.

pareigas. Siam dirbtiniam pavėsiui padidinti skersai eukaliptų eiles priželdinta lijanų veislės sumedėjusių vijoklių, kurie savo ruožtu sunaudoja ir nemažą vandens. Protingų žmogaus įsikišimu į gamtos savivaldą čia sukurta daili augalų bendruomenė, be mokesčių inspektorius paraginimui kasmet punktualiai atiduodanti savo duoklę kraštui.

O po šiais vaismedžių ir jų talkininkų junginiais žemė lyg pelenai išpurnta, superšvabiškai paruošta kitai bendruomenei — daržovėms, bulvėms, vaiskrūmams. Sodams žydint, atskridęs aplankyti savo senosios tėvynės Anopheles uodas, net neaiktėlėjęs būtų nudurtas bičių, vapsvų ir širšių arba prarytas varnėnų, naujųjų šio rojaus šeimininkų ir linksminojų.

Net akis stulbina saulėje mirgėjimas — kribždėjimas italy, asilų, vežimų, Nojus laikų plūgų, kastuvių aplink juokingai mažas pirkeles, kurios, matyti, čia išdgo pagal valdžios lazdele, be itališkos fantazijos, pilkai cementinės, skurdžios, nors ir naujos.

Prabėgamose stotelėse kasdienės rutinos vaizdai buvo tokie gyvi, kad capostazioni, gelžkelių, darbininkai, nešikai, karabinieriai, peronuose ant žemės sutūpusios kelevės ilgais juodais sijonais, margom skarom, basos sudarė vieną jaukią triukšmingą šeimą, kuriai traukiniai, atrodė, važiuoja ne valdžios tvarkraščių vykdydami, bet jų smalsumą patenkinti. Nevaldinis pareigūnų lakstymas, šūkavimai, mostagavimai, juokas buvo toks užkrečiamas, jog netrukus persimetė ir į mūsų rūtų traukinį, besipešanti dėl vandens ir „neteisingo“ pakietų dalinimo. Net ir pro šalį keliaujantieji apkrauti asilais sustodavo prie stoties tvorėlių ir, padėję savo žilas galvas ant ramsčių, flozofiškai stebėjo šią tuštybių mūgę.

Prasidėjo tokia mainų karštligė, kad

Stalinas, Shaw ir Engelsas

„Stalinas yra žymiausias taikos gynėjas Europoje“.

G.B.Shaw laiške K. Zilliacusui (1949 m.)

„Shaw yra labai talentingas ir samojingas beletristas, tačiau kaip ekonomistas ir politikas yra visiškai nepatiktas“.

Friedrichas Engelsas laiške K. Kautsky (1892 m.)

Pulgis Andriusis

Rastattas - Neapolis

Stai tau ir Roma! — koliojasi keleviai, bandydami mainikauti su italais, kurie, be savo žmogiško paveikslu, atrodė, daugiau nieko neturėjo.

Traukinyje kilo tiesiog revoliucija prieš Amžinąjį Miestą, visi buvo pasiręžę šokti laukan ir surengti „žygį į Romą“ kaip protestą prieš apgavikus, kurie mokykloje ir per knygas buvo tiek primelavę apie šį miestą, o čionai terasdami apskurusius namus kaip Augsburgė, Hochfeldo priemiestyje. Ir taip šimtai žmonių liks nusi-vylę Roma, išgirdę ją giriant sakys:

— Buvom patys, melagi neraliuotasis!

Pasikalbėjimai su darbininkais taip pat nebuvo įdomūs, nes lieté daugiau cigaretes ir jie prasinėjo vokiškų „Juoduju“, pažįstamų jiems dar iš senų laikų, sakėsi reikią uždirbti 15.000 lirų mėnesiui, norint su šeima labai skurdžiai pragyventi. Tos temos, tie nesveiki veidai ir kostiumų daly s taip gražiai derinosi nusidėjėjusioms priemiesčio spalvoms.

Pagaliau, vandens atsargos buvo pripildytos iš vandentiekio krano, nors daug kas tai draudė daryti, grasinami malia-rėja ir dar baisesnėm ligom. Mūsų mandragalvius kelevius kažkodėl Italija blogai nuteikė (greičiausiai dėl kainų) ir jie dabar ieškojo kiekviename žingsnyje naujų įrodymų tam klaidingam įsitikinimui pa-remti. Kelionėje visos vertinimo klaidos kyla dėl to, kad žmogus savo kraštą laiko nekritiškai tobuliausiu, o lankomąją šalį tingi ir net nenori pažinti.

Perkirtę Romos „neromišką“ priemiestį, vėl išsileidom į lygius Campagna laukus, jau, pavasariui veikiant, šviežiai sužalia-vusius, kartkartėmis apibarstytus avių pul-

keliais, kuriuos saugojo, priešingai Svabijos papročiams, jauni piemens. Kelevių tarpe prasidėjęs likvidacijos priepuolis at-rodė labai kristas gelikelio darbininkams ir priemiesčio vaikams, tačiau jie mėtomas jiems konservų dėžutes pakeldavo be pro-teso. Senovinė Romos siena, kelių aukštų mūras, savo istorijoje matęs visokių svie-dinių, dabar buvo bombarduojamas, gal pirmą sykį, kondensuoto pieno, pašteto ir avižinių dribsnių skardinėmis. Tiktai Ro-mos Campagna laukų piemuuo nepakėlė nuo žemės tų dovanų ir ramiai sėdėjo, nu-kreipęs akis į toliuose paskendusį Sv. Petro bazilikos kupolą. Išdidus romėnas!

Bazilikos kupolo masyvas akirtyje, vis giliau belendąs į rūkus, mums buvo vienintelis ženklas, kad ką tik buvom pra-važiavę Romą, tačiau ir tai neatslūgdė ke-leivių pagiežos:

— Tai bunkeris! — skeptiškai bambėjo gudruoliai.

Apniūkusios dienos bespalvėje šviesoje, tingiai besidairydami į avių būrelius, į tai-kingus asilaitčius, keleviai ėmė darytis tie-siog grėsmingi:

— Kur gi, po šimt, tasai Italijos grožis, ką?

— Kur gi tie apelsinai, citrinos, ką?

Buvo bepradedanti įsivyrati nuomonė, kad viskas tai tikrai reklama, o apelsinus italai greičiausiai bus išvežę iš užsienio ir štai kodėl dabar taip brangiai juos par-davinėja, ištraukdami iš kišenės paskutinį amerikinių cigarečių pokelį, už kurį Au-stralijoje, reikia manyti, galima bus gau-ti ne tokių brangenybių, papirkti valdi-ninkus, gaunant geresnį darbą ar pilie-tybę.

Copyright 1949 by Herbert Eisentraut, Tübingen

Kaip pagaminamas filmas

(Pabaiga iš praėjusio num.)

Grimuotojas. Jo pareiga yra visus filme dalyvaujančius žmones nugaruoti pagal jų roles. Jam ateina į pagalbą plaukų kirpėjas, kuris tvarko artistų šukuosenas. Kiekvienas artistas, kuris vaidina pagrindinę rolę, turi savo garderobą su siuvėju, kuris ją tvarko.

Nufilmuota medžiaga yra iš aparato išimama ir patenka į laboratoriją, kur ji būna išaiškinta. Filmuojama su negatyvine medžiaga, nuo jos yra padaromos kopijos ir pozityvinę medžiaga, kuri yra rodoma kinuose.

Tai yra maždaug patys pagrindiniai postai filme, neskaitant statistų, baletų, orkestro ir įvairių mažų darbuotojų, kurie tikrai atsibostų besikaitant ir sunku būtų suprasti jų išsidėsidavimą pareigas. Tačiau filme viskas vyksta laikrodžio tikslumu, ir vargas tam, kas savo pareigą neįspildo ar praeižio; tam tikrai filmas nutrūksta.

Kaip matome, yra ilgas ir sunkus kelias kol filmas yra susukamas. Kiek daug yra reikalinga specialistų vien tik techniniam personalui, o be to pamiršau pačius svarbiausius — artistus. Publikai niekuomet neatina į galvą, kad tiek daug žmonių yra reikalinga filmo pastatymui ir jie visi lieka nežinomi. Filmo prestižas yra artistai ir jų režisierius. Nuo jų ir priklauso filmo pasisekimas; amerikoniai tai vadina kasos pasisekimu. Dėl to ir yra artistų aukšti atlyginimai.

Pastatytus filmus perima nuomavimo bendrovė, kuri jas nuomoja kinams. Kaip matome, filmas eina per tris rankas, gamybą, nuomavimą ir prapongavimą. Po karo Vokietijoje taip liko suskaldyta filmo rinka, tuo tarpu Amerikoje viskas yra vienoj rankoj.

Amerikos dešimtis filmų pastatymo bendrovių sudaro koncerną, kuriam priklauso beveik visi kino teatrai ir nuomavimo bendrovės. Todėl Amerikos producentai su pinigais labai nesiskaito. Pav. Amerikoje pagamintas filmas „Gerai mūsų gyvenimo metai“ (The best years of our life) vien tik Amerikoje surinko per 46 mil. dolerių, kai ji pati ne vieno milijono nekainavo. Dar didesnį pasisekimą turi filmas „Bernadettos giesmė“, kuris buvo pastatytas pagal Fr. Werfelio romaną ir su didžiausiu pasisekimu viso pasaulio kinuose rodomas. Ir Rusija su filmo pastatymo išlaidomis nesiskaito. Tai matome iš filmų festivalių, kur kartais pirmas vietas laimi ir rusų filmai, kaip pvz. „Akmeninė gėlė“, kuri tikrai didelio pasisekimo sulaukė. 1948 m. Lietuvoje buvo pastatyti du filmai: „Marija Melnikaitė“ ir „Tarybų Lietuva“.

Siaisi metais rusų filmų produkcija ruošia kaip atsakymą Hollywoodui už filmą „Geležinė Uždanga“, eile antiamerikonių filmų: „Susitikimas prie Elbės“, „Vyras iš Wallstreet“, „Pažymėtas doleris“ ir „Mes giname taiką“. Anglijos filmų pramonė išsilo per šį karą. Ji yra pasiekus aukštą lygį pasaulinėje filmų pramonėje, tačiau dar negali lygintis nė su viena didesne Amerikos filmų firma. Anksčiau anglai buvo amerikiečių rankose su visa filmų produkcija, tik per šį karą pasisekė jiems išsivaduoti ir pasidaryti savarankiškiems. Dabar Anglija pati gamina filmavimo aparatus, objektyvus, filmų medžiagą ir visus kitus filmavimo reikmenis. Anglijos filmų pramonė panaši į koncerną, kuris sudaro

ATITAIŠYMAS

„Lietuvio“ 26/27 Nr. Dr. A. J. Greimo str. „Lietuvių kalbos senumas ir jaunatvė“ 2. tęsinyje išbrovė korektūros klaidų. Blogai rinkėjo išskaitytas žodis „preciziškas“ net porą kartų varto „prancūziškas“.

neapoliečiai ilgai nepamiršė šio kovo 10 dienos, kaip jie šmaikščiai apgaudinėjo kvailus užsieniečius. Šioje prekyboje dalyvavo ir uniformuoti, nors ir neaktyviai, tikrai pareikšdami savo nuomonę arba, kilnodami ant delno dėžutę, įvertindavo mainų objektą. Mainų pagrindas — IRO išdalinios skardinės, skirtos vargšų DP gyvybei palaikyti, dabar keitė savo adresatus taip karšta, jog net per tvorą iškišusiam galvą asilui, atratusiam bet kuo šiame pasaulyje stebėtis, buvo šį sykį nuostabu. Toje pietiečiai įgimtoji veikloja buvo ir graudžių reginių, kuomet prie lango prielaidavo pagyvenęs gelžkelietis ir, krapištamas apytustėje piniginėje, prašydavo riebalų savo vaikingai šeimai:

— Otto bambini, signor... Didžiausia paklausa buvo riebalai ir mėsa, kas ir turėjo būti aišku, žiūrint į apylinkes, užimtas sodų ir daržų, o jautis, kuris diena diena traukia Nojaus laikų arkla, daug riebalų nežada savo šeiminkiniui. Traukinyje buvo paleistas naujas šūkis: — Lirų, lirų!

Ir, žmonių bei uošvių plakami, vyrai, likvidavę skardines, rankose žiūrinėjo suglamžytas, iš vnyojamo popieriaus atspausdintas šimtinės, penkšimtos respublikinės liras be karaliaus galvų, nes italų pokarinis banknotas, neturįs mažiausia dviejų nulių, buvo tinkamas tik adatomis ir sagoms nusipirkti.

Pristigę pirkėjų ir mainėlininkų, traukiniui pajudėjus, keleiviai imdavo mėtų menkaverčius pudingo ir biskvito dėžutes darbininkams ir ūkininkams, sukeliant kuone muštynes, ypač kur būdavo vaikų ir egių. Iki pat Neapolio geležkelio linija buvo nužymėta kanadinėmis, naujazelandinėmis, amerikėnėmis, pietų afrikėnėmis ir australinėmis dėžutėmis, kurias pasaulio geradariai surinko gelbėti nuo bado pabėgėliams, o čia atrodė, kad šiuo traukiniu važiuoja ne šelpiamieji, bet pa-

organizaciją J. Arthuro Ranko vardu. Ji apima visas nuomavimo bendroves ir kinų teatrus Anglijoje bei dominijoje.

Filmų gamyba Vengrijoje prasidėjo 1 D. karo metu, įsteigiant pirmą filmų fabriką „Corvin“ 1917 metais. Sunki ūkinė padėtis 1924/25 metais įnešė į Vengrijos filmų produkciją smukimą, nors ir pati valstybė bandė tai gelbėti, viską perimdama ir padarydama iš „Corvin“ — „Hunnia“, tačiau tas daug neišgelbėjo, ir naujai pagaminti filmai neturėjo didelio pasisekimo. Tas privertė daugelį filmų darbuotojų ieškotis sau darbo kitose valstybėse; ir taip geriausios filmų jėgos tapo išsklaidytos po visą pasaulį. Noriu paminėti vieną iš tometinių vardu, kurie ir šiandien yra garsūs filme, kaip Aleksander Korda. Deja, jis paliko Vengriją ir tapo Anglijos piliečiu, kur pastatė daug pačių geriausių filmų: „Sanders of the River“, „The Drum“, „Heinrich VIII“ ir daug kitų.

Pas mus nepriklausomoje Lietuvoje buvo taip pat daug bandymų padaryti filmų srity, pav. negarsinis filmas „Sužieduotinis per erškėčius“, keletas kultūrinių filmų, bet tuo viskas ir baigėsi. Mažai kam rūpėjo, net ir apžvalgos buvo nepakankamos. Gal kam tas truputį ir sąžinę atsilieps, bet dabar jau po laiko.

1939 metais buvo įkurta akcinė b-vė „Lietuvos filmas“, spaudos ir propagandos vady-

bos žinioj prie vidaus reikalų ministerijos, su kapitalu apie mase milijono litų. Prie jos steigimo ir man teko dalyvauti, tik gaila jos amžius buvo neilgas. Užėjus rusams, iš jos buvo padaryta kino studija, kuri galėjo pagaminti savaitinę apžvalgą ir keletą kultūrinių filmų.

Mano nuomone, mes jau seniai galėjome turėti filmų bendrovę ir tremtyje. Nenorėčiau sakyti, kad mums būtų stoka specialistų, gal greičiau lėšų trūksta ir reikia iš mūsų vadovaujančių organų truputį daugiau tam supratimo. Vieno dalio turime nepamiršti, kad filmas yra geriausia auklėjimo ir propagandos priemonė. Mes tikrai turime aukso kasyklas filmams, todėl, kad mūsų literatūra yra turtinga veikalais, kurie į pasaulinę areną įneš visiška naują filminį žanrą. Gaila, kad mes esame maždaug 25 metus atsilikę šio srity. Nenusiminkime, lygiai, kaip krepšinins mūsų tautą padarė krepšininkais, taip pastatytas geras lietuviškas filmas kuris mus iškels į pasaulinę plotmę, padarys iš mūsų filmų tautą.

— Ilgos kalbos turi trumpą prasmę.

Prieš baigdamas, kreipiuosi į mūsų filminį atžalną, kurie dabar turėdami galimybę tremty šio srity pasitobulinti ir šį tą išmokyti, turi šios progos nepraleisti.

Lietuvių tauta jiems už tai dėkinga.

Teofilus Kuklys

Pavergtųjų kraštų žurnalistai kovoje už savo teises

Spalio 16 d. Paryžiuje įvyko Centro ir Rytų Europos, Baltijos ir Balkanų kraštų laisvųjų žurnalistų federacijos tarybos posėdis, kuriame paskirų tautų žurnalistų organizacijos atstovavo 13 tautų atstovai. Posėdyje dalyvavo ir iš Londono atvykęs federacijos ir vykdomojo komiteto pirmininkas, lenkų atstovas p. Vierzbienskis.

Susipažinus su tautinių komitetų nariais — Žurnalistų Sąjungų atstovais (lietuvių atstovavo Dr. G. I. Židonytė ir Dr. A. J. Greimas), Federacijos pirmininkas nušvietė Vykdom. Komiteto darbus Londone. Pirmučiausia jis pažymėjo, kad įsteigtas nuolatinis sekretoriatas, kuris dirba visu darbo įkarščiu.

Tarptautinė plotmė federacijos veikla reiškesi užmezgimu santykių su Britų, Britų Dominijų, JAV, Graikijos ir Belgijos vyriausybėmis, o taip pat ir tarptautinio pobūdžio organizacijomis, kaip JT, IRO, UNESCO, Europos Sąjūdžiai. Santykiuose su JT federacija yra pasiekusi konkrečių duomenų informacijų teikimo atžvilgiu apie žmogaus teisių ir spaudos niekinimą už geležinės uždangos. Federacijos pateikti duomenys buvo jau paskelbti per britų BBC ir Amerikos Balso radijo stotis.

Santykiuose su IRO federacija tikisi jos likvidaciniame periode išrūpinti realią globą tremtiniais — intelektualams.

Europos Sąjūdyje federacijai buvo užtikrinta, kad ji bus priimta į specialiai steigiamą sekciją studijoms apie buitį sovietų valdomose kraštuose, su sąlyga, jei ta federacija realiai prisidėsianti prie Jungt. Europos Valstybių idėjos ugdyma.

Federacija taip pat palaiko labai glaudžius ryšius su belgų, danų šveicarų, amerikonių, britų olandų ir graikų žurnalistų sąjunga.

Kalbėdamas apie federacijos vidaus problemas, pirmininkas nusiskundė pavieniu tautinių žurnalistų organizacijų pasyvumu ir abuoju tarptautinio bendradarbiavimo reikaluose. Pvz., kai vykd. komitetas kreipėsi savo laiku į tautinius ko-

mitetus, prašydamas medžiagos studijai apie federaciją, vos vienų vienas estų komitetas atsiliepė į tą prašymą. Taip pat eilei tarptautinė plotmė reikšmingų žurnalo pareikalavus medžiagos straipsniams apie federaciją nesusilaikė jokio atgriso. Sis tautinių žurnalistų sąjungų pasyvumas slėgia ir apgalvotinai trukdo federacijos darbus ir užsiojimams.

Diskusijoje dėl pranešimo lietuvių atstovų A. J. Greimas pareiškė nepasitenkinimą vykd. komiteto metodais, kurie reikšmiais bergždžiai laukiamais pranešimais iš tautinių žurn. sąjungų vadovybės, vietoj bendradarbiavus ir užmezgus kontaktus su gyvaisiais ir veikliaisiais spaudos atstovais — laikraščiais ir žurnalistų masėmis. Vykd. komitetas, atsisveigdamas į esamą tremtinių — žurnalistų būklę, painiojamą emigracijos ir kitų perturbacijų, turėtų gyvinti savo administracinę veiklą, nesubiuokrateti, gi bendradarbiaujant su aktyviais žurnalistų masėmis, aktyviai besireiškiančiomis per savo spaudą, tinkamiau atstovauti federacijos interesus. Tąja prasme vykd. komitetas ir buvo tarybos pateikta rezoliucija.

Be eiles kitų rezoliucijų, buvo nutarta pareikšti norą jungtis su naujai steigiamam tarpt. žurnalistų sąjunga, kurioje būtų apjungta Amerikos ir Vak. Europos žurnalistų organizacijos.

Tarybos posėdyje taip pat buvo nutarta federacijos kongresą Londone šaukti š. m. gruodžio mėn. 9, 10 ir 11 d. d.

Sia proga negalima praleisti nepastebėjus, kad be federacijos pirmininko nusiskundimų pavienėmis tautinių žurnalistų sąjungų vadovybėmis, panašius sunkumus susidaro ir žmonėms, šiose sunkiose sąlygose lietuviškuosius reikalus atstovaujantiems tarptautinėse organizacijose. Į įvairių jų laiškus ir užklausimus mūsų žurnalistų sąjungos valdyba neranda reikalo atsakyti, lygiai kaip jokio atsiliepimo nesulaukiama iš tų organų, kuriems informacijų ir propagandos reikalai neturėtų būti laika trukdančių daiktų.

(j. m.)

tys šelpėjai. Pagaliau, gal, taip ir teisinga: maistas pasiekė tuos, kurie buvo alkani!

Neapolio priemiestyje, važiuojant pro darbinukų kolonijas maisto švaistymas pasiekė viršūnę, skarmalutoms motinoms ir vaikams puolant traukinį, o policijos pareigūnams vaikant juos nuo pylimo. Dabar skraidė duonos kepalai, biskvitai, buterbrodai. Iš akių buvo matyti, kaip balkoniuose pasistieję vaikai norėjo tuo metu būti prie traukinio. Sargybiniai šautuvu turėjo be dirželio, todėl kai kurie juos buvo prisirišę virvėmis, bet vis dėl to tai buvo šautuvai ir vaikams darė įspūdį. Ubagai ir skarmaliais neapoliečius pravaržė keleviai, tačiau, nežinia, kas buvo didesni ubagai dvasioj?

Pakelėmis iš jūros lindo lyg cukraus galvos uolos, traukiniui švilpant, persitatinėdamos iš vietos į vietą šachmatų bokš-

IV. Neapolis lieka Neapoliu

Sis baltas namas buvo smegenys viso murzinų kareivinių (taikos metu fašistinės pamestinukų jaunomienės centras) junginio, kurį sudarė milžiniškos gelžbetoninės dėžės, dar iš karo laikų užmaškuotom sienom ir stogais, sulipusios terasomis ant kalno, iš kur lyg ant delno žaizaravo Viduržemio jūra, priešais nosį — Capri, o prieš tai, visai po kojom Nisi salos uola; po kairėj, priklausomai nuo giedros, veržėsi į dangų atvirutinis, vadovėlinis, viso pasaulio mokiniams nusibodus Vezuvijaus balnas. Italai, norėdami apgauti priešo lakūnus ir maskuodami kareivines, pasiliko italais, vietoj vokiškų zebriųjų dryžių ir lopų jie sienose išpiešė miškus, ežerus, kalnus, taikindami bevarlėjančius gandrus: jei jau apgaudinėti, tai bent meniskai! Kiek tas italių menas apgauso santarvinukų bombonešius, matyti iš čia pat išmėtytų betono blokų, išstapytų karkaso geležinių gys-

tais, atverdamos akims viens už kitą staugėsius reginius. Išsoko pašonėje baltas karo laivas, kuris taip gražiai gali atrodyti tik tokioj žydryj, kaip Viduržemio, jūroj. Užpakaly plesdenu trispalvė prancūzų vėliava, tartum prižiūrdama, kad mes, prancūzų okupacinės zonos DP, pagaliau negrįžtami išsinešdintum iš jų akių.

Specialus traukinys, pajudėjęs iš Rastatto, bėgęs dvi paras, pasiekė galutinę savo stotį — Neapolio priemiestį Bagnoti. Kariniai sunkvežimiai privažiavo prie pat vagonų durų ir, neleidus net koją padėti ant italų žemės, beprotišku greičiu, taip sakant, užrištom akim (mašinos buvo dengtos) nušvilpėm raitytų kalnų plentų; pasukui, pravažiavę kelias spygliuotų vielų užtvargas, sustojom prie spindinčiai balto kurortinio namo — Einschliffungslager Bagnoti raštinės.

ly. Be kitų pastatų šioje kareivinių sistemoje įtraukta ir bažnyčia, kuri viduje beveik niekuo nesiskiria nuo kareivinių, altorijoje Kristus su savo šventaisiais elgiais kaip seržantas su kareiviais mušto metu, — tačiau vis dėl to tai bažnyčia.

Išlipus iš sunkvežimio, mus nuo pat pirmojo žingsnio įsuko į tokį smagratį, kad mes atgavom kvapą tik tuomet, kai po savaitės įsėdom laivan.

Su vos pakeliama lagaminais mes tiesiog buvome genami iš bloko į bloką, laiptais žemyn ir aukštyn, vienoj salėj atsikyję vyruos nuo moterų ir vaikų, kur turėjome vėl medicininį ir registracinį žaibą mūši: nusirengus totališkai praėjom per kelis daktarus, gavom pažįstamą DDT švirkštą (ar ne geriau, kad Nobelio premija būtų palikė vakuojančiam), taip, kad po penkių minučių išsėdavom pro paskutines duris į kiemą, segiodamiesi guzikus, rankoj

Naujųjų laikų žmogus

G. K. Chestertonas apie žmogų

NAUJIEJI laikai, kaip ir kiekvienas praėjusių laikotarpis, turi savo prietarus, kraštutinumus ir aikštingumus.

Juk kai kur galima rasti gatves be 13 nr., nekalbant jau apie kai kurių viešbučių kambarius; bijomasi sveikintis per slenkstį; mašinose prikabinėjama įvairių beždžionių ar lėlių; drovimasi „iš mados išėjusių“ rūbų; maginamasi arklų ir šunų lenktynėse iki visiško bankroto ir t. t.

Pasakos galas

G. K. CHESTERTONAS (St. Thomas Aquinas knygoje) kalba tokiomis įsidėmėtinais žodžiais apie naujųjų laikų žmogų:

— Niekas, išskyrus beprotį, netvirtins, jog tokie dalykai reiškia pažangą, nes paprastai pasaulyje jie eina pirmiausia vienu keliu, paskum kitu. Tačiau, nepaisant to, kuris kelias yra tikras, tikrai vienas dalykas yra klaidingas — o tai yra naujųjų laikų paprotys stebėti daiktus iš naujųjų laikų pabaigos pusės. Tai reiškia ne ką kitą, kaip stebėjimą pasakos galo; maistauja, nežinodami prieš ką, nes tas kažkas atsirado nežinia kada; kreipdami ypatingą dėmesį į pabaigą, nieko nežino pradžios reikaluose — taigi, pačios dalykų esmės.

Pasak K. G. Chesterton, jau pats „naujųjų laikų“ žodis sukelia tam tikrų minčių. Tačiau, jeigu „naujųjų laikų pilietis“ kreipia į tą žodį dėmesį, tai, tur būt tik dėl to, kad išdidžiai pabrėžti, jog yra „naujųjų laikų“ žmogus. Jo laimei to ir užtenka.

Jauna mergaitė džiaugiasi, kad yra moderni, kaip Viktorijos laikotarpio močiutė buvo patenkinta anuo metu. Moderniosios mergaitės su lūpų padažu ir coctail taip pat maistauja prieš aštuoniasdešimtmės moteris su kietom ir aukštom apikaklėm, kaip šios maistavo prieš ankstyboj Viktorijos laikotarpio damas su jų migdančiais valsais ir pilnais Byrono ištraukų albumėliais...

„Neverta gyventi...“

VISAI negalvojanč kalbama apie daugelį dalykų.

— Nekalto pasikalbėjimo metu per vakarienę — toliau tvirtina didysis rašytojas — galima išgirsti ką nors išreiškiant tokią pastabą: „Neverta gyventi!“ Tokį pareiškimą traktuojame tokiu pačiu būdu, kaip tvirtinimą, jog yra puikus oras; niekam neateina mintis, kad ji gali turėti kokios nors įtakos pasauliui arba žmogui. O tačiau, jeigu rimtai traktuotume tokius išsireiškimus, pasaulis atstotų aukštyn kojomis. Žmogžudžiai gautų medalius už išgelbėjimą žmonių nuo gyvenimo; sargai būtų pakaltinti už išgelbėjimą nuo mirties; nuodai tarnautų kaip vaistai; gydytojai būtų šaukiami pas sveikuosius, o Karališkoji Globos Draugija būtų likviduota kaip nusikaltėlių gauja. O juk niekuomet nepagalvojame, ar mūsų kalbėtojas-pesimistas stiprina ar dezorganizuoja visuomenę, nes esame įsitikinę, jog teorijos neturi reikšmės... Viskas turi reikšmę, išskyrus viską (everything matters — except everything).

Iš tikrųjų, ne kartą girdime net autoritetus skelbiant, jog pasaulis nustojo prasmės, taigi — ir gyvenimas esąs beprasmiš.

Ne kartą numojama ranka ir bet kokias „veiklas“, nes tai esą beprasminga...

„Žmogus yra keturkojis...“

BERNARDAS Shaw „Candido“ dramoje vaizduoja moterį, kuri išsirenka griežtą ir sevimi pastiktintą vyrą, nes ji laiko... silpnėniu, labiau jos pagalbos reikalingu.

nešini rožine kortele, kuri mus įvesdino į šios karštingosios respublikos piliečius su teise į pilną išlaikymą, kol ant juodos lentos iškabinai į Australiją išplaukiančio laivo pavadinimą. Šios respublikos piliečių pareigos buvo nedidelės: tris kartus per dieną nueiti pavalgyti, išsilaipinti valdinius indus čia pat bėgančiame karštam vandeny, naktį po dešimtos valandos dainuotai stengtis tai daryti negarsiai ir ant rytojaus atsikelti, ir ne tam, kad reiklia, bet tam, kad pavalgytum pusryčius. Žinoma, mums, Vokietijoje pripratus prie demokratinio laisvųjų, buvo nemaloniusia pareiga, kada pašaukdavo vergiškiems darbams — skusti bulves, bet tai buvo reti nelaimingi atsitikimai, nuo kurių kai kas atspirdavo, cigaretemis nusisamdymdamis sau pavaduotojus. Kadangi vergų medžioklės vykdavo per pusryčius, atimant maisto kortelę, tai daugis geriau nebeidavo valgyti.

Didžiulio masto (kaip visuomet įprasta diktatoriams) sąlėje, kur galėjo sutilpti 1000 kareivių, emigrantų gyvenimas buvo pats nerūpestingiausias. Kiekvieną rytą, atėjusi nauja sargybinių pamaina, švelniai pasveikindavo:

— Linkiu jums labo ryto; mano ponai! Sargybinių pareiga buvo žiūrėti, kad į vyrų salę neateitų moterys, nors tai būtų ir legaliausios, civiliškos bei bažnytiškai sutuoktos jų žmonos; o taip pat ir prie moterų salės stovėdavo ypač energingi (o drauge ir simpatingi) sargybiniai ir tik kelias valandas per dieną leidavo tėvams lankytis su šeima. Tai buvo malonus administracijos žestas žmonių užbartiems ir užgimtiems vyrams. Kitų draudimų nebuv, išskyrus žmonių ir jų mielųjų motinėlių draudimus.

Pastarosios rūšies šeimyniniai draudimai buvo ypač skaudūs vyrams dėl to, kad kareivinių didžiojo aiškė, viršum baltų laiptų, pilnu veidu į Capri žydrinę buvo įrengta katinė, kurioje buvo galima gauti

G. K. Chestertonas tvirtina, jog paradoksas, išskylas iš tokios situacijos, priartėja prie tiesos:

— Moterystė nėra tikrai grandinė, primeste meilei, kaip kalba anarchistai; nėra taipgi tikrai meilės apvainikavimas, kaip tvirtina sentimentalistai...

— Moterystė yra faktas, kaip faktas yra motinystė. Moterystė nėra nei ekstazė, nei nelaisvė; yra tautų bendrija — yra dirbančių ir kovojančių vienetu, tokiu kaip tauta.

— Šeima yra faktas net tuomet, kai yra nemalonus faktas; o vyras yra savo žmonos dalis, net jei trokštų ir nebūti... Žmogus yra keturkojis... Žmona vyrą laiko stipriausiu, o kartu ir nepajėgiausiu žmogui sutvėrimu. Stebi jį nuostabi būdu — kaip kovotoją, kuris turi turėti būdą veikti, ir kaip mažą kūdikį, kuris tikriausiai pasikyls kelyje... Kaip norime, galima tai vadinti, bet moterystė nėra draugystė...

Intelektualinis pasaulis

KAZKAS yra pasakęs, jog mokomės iš istorijos — jog nieko nesimokome iš istorijos...

Naujųjų laikų žmogus neturi laiko susimastyti, — jis nori „veikti“. O tačiau tas žmogus save laiko protingu:

— Tai, ką vadiname intelektualiu pasauliu, skirstosi į žmonių du tipus; į tuos, kurie protą gerbia, ir į tuos, kurie jį vartoja. Tie, kurie protą gerbia, niekuomet jo nenaudoja... Tie, kurie protu naudojasi, niekuomet jo negarbina; apie jį ir taip daug žino.

G. K. Chestertonas sako, kad mąstymas nėra intelektualistų monopolis:

— Kaimietis, kuris sako: „Turiu penkias kiaules; jeigu vieną paskerti, liks keturios“ — galvoja taip pat aiškiai ir taisyklingai, kaip Aristotelis ar Euklidas...

— Labiau norime žmogaus, kuris taisyklingai išpildo paprastą sudėtį, nei tokio, kuris blogai išpildo komplikuoatą dalybą. Toks žmogus savo paprastą galvoimą „pradeda nuo dogmos, kad kiaulės yra... kiaulės... Tuo tarpu visoje šių laikų laikraštijoje ir visose diskusijose įsitikiname, jog žmonės nežino, kokių būdu pradėti mastyti... Patys nežino, ką jų pačių žodžiai reiškia. Su savo nuomone įsibrauna ginčo pabaigoje ir nieko nežino, kur klausimo pradžia ir apie ką apskritai kalbama... Toks, G. K. Chesterton, nuomone, yra naujųjų laikų žmogus.

J. Kuzmickis

Padėka

Gautingo Tbc sanatorijoje, arti Müncheno, besigydančieji 56 lietuvių ligoniai gavome iš Kanados Golden Manitou Mines Valdor, Que, lietuvių, per p. Juozą Zurlį, 220 svarų taukų, kurie tikrai Tbc ligoniams labai reikalingi ir padės bent iš dalies papildyti trūkstamas kalorijas, o kalorijų trūkumas čia tikrai labai jaučiamas.

Mes, visi Gautingo sanatorijos lietuvių ligoniai, esame dėkingi mūsų broliams kanadiečiams ir sakome nuosirdų lietuvišką dėkui iniciatoriui p. Juozui Zurlui, už taip mielą ir mum brangią dovaną.

Šie sunkų aukso kasyklų darbą dirbančieji lietuvių, yra pirmieji dipukai užjūryje, kurie neužmiršo Vokietijoje likusių tautiečių ligoniu.

Mes, visi Gautingo sanatorijos lietuvių ligoniai, savo širdyse būsim su Aukščiausiuoju, kad jis stiprintų ir laimintų mūsų geradarių jų sunkiam darbui.

J. BARASAS,

Gautingo sanatorijos lietuvių vardu.

26. X. 49 m.

ne tik tai vaisių ir spalvotų atvirukų. Keleto kambarių pasieniais stovėjo ilgi stalai, kuriuos buvo gulę apgulę keleiviai, girsnodami itališkus vynus. Šiaudais apipintose, gražiais paveiksluokais apklijuotose bonkos, pilgos, kamuotos, pilvotos, smaigaliuotės bonkos buvo nešios gražiausių pagundų ir čia dieną naktį buvo kaujamasi tikrai dėl laisvų vietų ir piktnaudžiaus dėl per ankstyvos policinės valandos apyryčių. Šios katinės pelnas buvo skiriamas emigrantų džiovinukų ligoninėi. Vedusių ir nevedusių keleivių tikslai buvo giminingi aniams: kaip nugalėti kišenės džiovą ir prasimanyti lirų, kurių likimas buvo iš kalno nuspręstas. Šiam tikslui aiškėję buvo įrengtas neapolietinis turgas. Dabar ne vienas graužė pirštus, pakelė išbarstęs konservų dėžutes, kurias čionai buvo taip lengva paversti vynu.

— Einam ką nors „pramušti!“ — buvo naujas karo šūkis.

Turguje vyko visuotinis apsilavimas, pramušant batus, paltus, megztinius, girdi, tai esąs nereikalingas šlamštas, ir jei čia neparduosia, tai turėsia būtinai išmesti į jūrą. Žinoma, nuširdesnieji, nevyniodami reikalo į vatą, atvirai sakydavo, kad nori gerti vynu. Neapoliečiai ypač šoko prie spalvotų marškinų ir ryškių šalikų, o ypač prie kareiviškos aprangos dalių, nors patys, ir nėra per dideli kareiviavimi šalininkai. Neapoliečiai — tikri smulkiosios prekybos meistrai, žuvis, plaukiojančios savame vandenyje, užantspauduodami savo teigimų tiesą pačiais švelniausiais vardais, kaip tat ir dera gerai katalikų tautai. Trumpai tariant, vienas malonumas ka nors parduoti italui, nors ir gerai žinant, kad jisai tave apgauta, kaip kad kartais nemalonu parduoti nors ir teisingai, bet asmeniškai nepatinkamam pirkliui. Čia pirmą kartą paaiškėjo, kad prekės, Rastatte laikytos šlamštu, pradeda vėl įgauti vertę.

(B. d.)

Argentinios pavasario sūkuriuose

Kai Europoje prasideda ruduo, Argentinoje viešpatuoja pavasaris. Deja, jis čia ne toks, koks būna prie Baltijos, Nemuno, Nevėžio, gimtuose tėvynės laukuose. Lūdesys ir nykuma verčia daugelį susimąstyti, kiek dar tokių liūdnu pavasarių reiks praleisti, kiek kartų mintimis skrisime į tėvynės laukus ieškoti pavasario, kuris yra mums savas.

„A. L. Balso“ pastogė

Seniausio Argentinoje nepartinio lietuviško laikraščio „A. L. Balso“ pastogė pokirniais metais tapo Europoje esančių tremtinių vilčių centru.

Vos karo audrai praūžus, „A. L. Balsas“ tuoj pasislūgė surasti tremtinių gimines, gyvenančius Argentinoje, ir tą garbingą darbą pilnai atliko. Paskiau pradėjo talkinti giminių iš Europos atskirvietimui. Tik šioje pastogėje kilo mintis steigti Imigracinį Komitetą, ir čia buvo sudaryti pirmieji tūkstantiniai tremtinių, norinčių atvykti į Argentiną, sąrašai, pagal kuriuos buvo gauti leidimai. Ir šiandien čia lankosi giminių iš Europos kvietimo reikalais ne tik lietuviai, bet ir kitų tautybių žmonės. Už tą viską tremtinių padėkos nusišnešė „A. L. Balso“ redaktorius K. Norkus ir leidėjas Pr. Ozinskas.

Didelė darbo pasiūla

Kai daugely pasaulio kraštų skaičiuojama milijonais ir tūkstančiais bedarbių, visi Argentinai dienraščiai pilni darbo siūlančių skelbimų. Daugiausia ieškoma stalių, mūrinių ir statybos darbininkų. Kai kur mūriniams ir staliams siūloma net po 45 pėzus už 8 darbo valandas.

Į šią šalį vykstantieji neturi daug rūpesčių dėl darbo gavimo, nes visuomet galima rasti darbą pagal sugebėjimus. Todėl juokingi atrodo Europoj esančių Argentinai konsulatų reikalavimai pristatyti darbo įrodymo dokumentus. „Lietuvio“ Nr. 14 informacijoje apie emigraciją į Argentiną pabrėžiama, kad gydytojai, architektai, inžinieriai, profesoriai, farmaceutai, chemikai ir kitų laisvųjų profesijų žmonės bei studentai į Argentiną neįsileidžiami. Tai, matyt, daroma sąmoningai, kad

nebūtų konkurencijos vietiniams, nes visos imonės visuomet greičiau priima ir darbus užsieniečių, negu vietinių. Pvz., mano darbovietėje iš 400 darbininkų ir tarnautojų apie 80% yra užsieniečiai.

Šių profesijų žmonėms, norintiems vykti į Argentiną dėlto nusiminti neverta, nes tas viskas daroma tik dėl formalumo. Geriausia ruošiantis pasivandinti darbininku, o atvykus ir pradėjus ieškoti darbo, bus galima parodyti savo sugebėjimus ir mokslo dokumentus. Tada ir savo profesiją bus galima išskirti aikštėn; dėlto niekas nesijaudins ir atgal į Europą neves.

Ir tose srityse vienokių ar kitokių darbų yra ir daugelis tremtinių gauna darbus laboratorijose, braižyklose ir kitur. Žinoma, daug kliūčių daro kalbos nemokėjimas.

Imigrantų hotelis

Jau nuo senų laikų prie keleivinių laivų uosto, milžiniškuose rūmuose, veikia Imigrantų hotelis ir Imigracijos Direkcija. Čia nuolat pilna imigrantų, kurių veidai išvargę nuo gyvenimo rūpesčių. Jie tam tikrą laiką čia laikomi ir varinėjami nuo durų prie durų, kol sutvarko dokumentus. Kai viskas tvarko, turi kuo greičiau hotelį aplėisti, nes vietos reikalingos naujiems. Kur eiti, niekas nepataria. Gali gyventi ir čia pat už hotelio ribų, po slamančia palme. Imigrantų daugumą sudaro italai, ispanai ir slavai.

Zodis „hotelis“ puikiai skamba, bet čia jis ne toks, kaip visur. Tur būt pasaulį ir bus vienintelis šis hotelis, kurio viename kambaryje telpa 2-300 triaukščių lovų. Čia ir drausmė kalėjiminė, nes kiekvieną rytą didelius ir mažus brutaliai išvaro iš patalpų ir pliką saulės kepimą kitiems visai dienai. Verčia kūdikiai, paguldyti ant kietos žemės, ir motinos, ramindamos juos. Tiesa, kas turi kur, gali iš laivo išlėpti neiti į šį hotelį.

Čia ateina daug senujų imigrantų pasikalbėti, suteikti pagalbą ar išdoroiti gražų pamokslą apie puikų gyvenimą raudonajame rojuje. Ypač karštos diskusijos užverda slavų tarpe, ir net kartais rojus garbintojams krauju burbulas iš nosies išsilieja. Toks daugiau nesirodo su savo pamokslais tarp žmonių, kurie tą viską yra matę.

Kas kaip kuriasi

Nors dažnai senieji imigrantai naujokams gyvenimą Argentinoje smarkiai sujuodina ir, paklausus patarimo, kaip su sirasti pastogę, atsako: „No, ne senjor, buto tai neįmanoma gauti...“ - bet dar ne vienas naujokas negyvena nei po tiltu, nei po palme.

Suradę pastogę, visi svajoja kuo greičiau ir geriau įsikurti. Apsukresnieji ir ką nors praktiškai mokantieji, šiek tiek susipažinę su aplinkybėmis, stveriasi savarankiško darbo. Jau daug naujokų dirba patys sau. Kas nesusiranda draugo su kapitalu, mėgina pradėti be kapitalo. Na ir pradeda gaminti popierinius maišelius, kartonines dėžutes, rūbams pakabas ir net

C/Kartotekos skelbimas Nr. 2

Iš JAV ir kitur yra paieškomi šiame skelbime išvardinti asmenys. Ieškomieji ar apie juos žinantieji malonėkite atsiliepti C. Kartotekai kartu nurodant skelbimo eilės Nr. ir įdedant reikiama kiekį pašto ženklų atsakymui apmokėti.

15. ULEVICIUS Kazys ieško dukters Danutės gim. 7. 7. 1938 Kybartai, Lietuvoj. Dingusi Dresdenė 1945 m vasario 13 d. Žinantieji apie jos likimą prašome atsiliepti C. Kartotekai.
16. Amerikos Lietuvė prašo atsiliepti: Gasiūnė Feliksą, Bronę, Kordiną iš Pakojų km. Kazliškio vals. Rokiškio apskr.
17. Mrs. MARGARET ROMAN, ieško giminių Andriaus, Jono, Juozo, Maselskij ir Litvaikių šeimos.
18. Ona Rakšienė ir Sofija Mikalauskienė ieško giminių. Elenos Stankaitės kilusios iš Dvarello km. Telšių ap.
19. VIRSULIENĖ-Kidikytė Emilija ieško giminių Kidikio Adomo sūn. Pranciškaus.

Konstanto ir Bronės gyv. Kretingos aps. Barstičių parapijos. Geldėnų kaime. Ir Stepono Kidikio dukterų Rozalijos ir Magdelinos ar jų vaikų. Gyvenusius Lukošaičių kaime, Sačių parapijoje.

20. Ieškoma Bernatowitsch Lola gim. 17. 4. 27. dukte Julius ir Friedo.

21. Mrs. BETTY KORCH ieško buvusio Perlojos pradžios mokyk. mokytojo Vlodo Aravičiaus.

22. Stefanią Karinauskienę ar Karzenauskus pašome atsiliepti dėl palikimo.

23. DOMICILE SUTULIENĖ gim. Menzoraitė ieško brolio Bagdono Prano ar jo vaikų, kilęs iš Slapigrio vienk. Suobės v. Ir sersers Menzoraitės Juzės ar jos vaikų.

24. JONAS NAUJOKS ieško žmonos Antonia Naujoks-Barkaitė gim. 12. 23. 1903 m. Tauragė ir dukters Helenos gim. 20. 5. 1929. žinias, arba ką nors žinantieji prašom rašyti C. Kartot.

25. ANNA KONDROTIENĖ ieško Elenos Judickienės-Vitkauskaitės kilusios iš Jeznos vals. Anglininkų kaimo ir jos vaikų. Ir Jona Vitkauską kilusį iš Pūnios miestelio, Butr. v. Alytaus aps. Ir jo vaikų.

Gauti adresai: Petras Kiaunė, Juozas Šadauskas, Jonas Valaitis, Magdė Rinkevičiūtė-Fajuvienė, Ema Žaizytė, Rozalija Kupčikaitė-Pranckienė, Ignas Matusevičius, Augustinas Medžiūsis, Veronika Balsevičienė, Antanas Krakauskas.

LTB C/Kartotekos Vedėjas.

Dėmesio!

Šiomis dienomis išeina iš spaudos naujas V. Pėteraičio lietuviškai-angliškai žodynas (su tartimi). Šis žodynas V. Pėteraitis paruošė remdamasis anksčiau išėjusiu savo žodynu, kuris yra sutrumpintas, mažesnio (kiešinio) formato ir yra skiriamas anglų kalbą besimokantiems. Tartis (tarptautiniai ženkla) yra žymima po kiekvieno angliško žodžio ar posakio. Šiame žodyne tilpo per 12 000 lietuviškų žodžių. Jis yra išrašas labai gerai drobės viršeliais ir kaštuoja 10,- DM.

Platintojas, užsiskiusiems ne mažiau kaip 10 egz., duoda 10% nuolaida. Žodynai gaunami pas sto-
vyklų platintojus arba betarpiškai pas
leidėją, adresu: München 9, Pilgers-
heimerstr. 21/1.

M. Sutkevičius, Leidėjas.

Kuriomis kalbomis kalbama JAV?

Prieš maždaug keturius šimtus metų, su ispanų atsiradimu Floridoje, prasidėjo įvairių tautų imigracija, kurios srovė dar nėra pasibaigusi nė šiandien. Iki 1790 m. į šią dieninę JAV teritoriją buvo atvykę apie tris ketvirtadalius milijono žmonių; aštuoniasdešimtaisiais praėjusio šimtmečio metais imigrantų skaičius sudarė jau kelis milijonus.

Seniausioji imigrantų banga susidėjo daugiausia iš anglų, skotų ir airių, po 1860 m. pradėjo betgi daugėti imigruojančių vokiečių, kol pagaliau priešpaskutiniame praėjusio šimtmečio dešimtmetyje beveik vienas trečdalis visų atvykėlių buvo kilęs iš Vokietijos. Šiuo šimtmečio pradžioje vaizdas kiek pasikeitė pietinės ir rytinės Europos tautų naudai. (Šiame laikotarpyje Amerikon atvyko ir didžioji Amerikos lietuvių dalis. Red.).

Maždaug vienas penktadalis visų Amerikos baltosios rasės gyventojų savo ar savo tėvų gimtąja kalba kalbo ne anglų kalbą. Neseniai paskelbtai statistiniai duomenys pavaizduoja, iš ko susideda ši JAV gyventojų dalis.

Iš baltosios rasės žmonių, kurie nurodė savo gimtąja kalbą vokiečių, ne anglų kalbą, pirmąja vokiečiai, sudarydami maždaug 20%. Tarp kitų nurodytų kalbų, kurias atstovauja daugiausia nei milijonas gyventojų, pagal daugumą išsiskiria: italai, lenkai, ispanai, žydai ir prancūzai. Daugiausia trečdalis šių tautybių gyvena New Yorko, New Jersey ir Pensilvanijos valstijose, apie ketvirtis - šiaurinėse valstijose (Ohio, Indiana, Illinois, Michiganas ir Wisconsinas) ir labai mažas procentas (apie 3%) pietinėse valstijose.

Tik keturios aukščiausios paminėtų kalbų vartojamos visose krašto vietose, būtent: vokiečių, prancūzų, žydų ir italų, nors pietinėse valstijose jomis kalbančių tėra labai mažai. Pietuose sparčiau auga skaičius kalbančių ispaniškai, gi pietvakariuose (Texas, Louisiana) vėl dažnai sutinkama prancūzų kalba.

Norint nustatyti, kiek atskiros tautybės atspindinti kalbinei asimiliacijai, vis dėlto nepakanka operuoti vien imigrantų skaičiais; čia daug svarbiau, kurią kalbą vartoja imigrantų anūkai. Deja, ligšiolinė sta-

tistika tam neduoda medžiagos, nes 1940 m. gyventojų surašymas užfiksavo ne kilme, bet tik gimimo vietą krašte ar užsienyje arba ar abudu tėvai yra gimę užsienyje. Čia nereikia pamiršti, kad valstybių sienos prieš 30 ar daugiau metų dar mažiau sutapo su etnografinėmis ar kalbinėmis ribomis kaip šiandien.

Todėl tikslingiau yra operuoti tomis gyventojų grupėmis, kurios ilgesni laiką gyvena JAV. Trys ketvirtadali visų vokiečių ir 40-45% visų švedų, norvegų bei olandų imigravo prieš 1891 metus. Šių tautybių tarpe šiandien pirmųjų imigrantų ainiai savo gimtajai kalbai išlikimui pirmoje vietoje pasiliko olandai, nes jų 22,9% tebekalba olandiškai, toliau seka norvegai - 12,3%, daug mažiau švedai - 4,3% ir danai - 4,0%.

Gal dar geriau galėsime įsivaizduoti prisirišimą prie gimtosios kalbos pagal atsakymą į klausimą, kiek neamerikinės kilmės žmonių (bent tu, kurių vienas tėvų yra gimęs užsienyje) savo gimtąja kalba nurodo anglų kalbą. Čia pirmąja danai, kurių 66,1% laiko anglų kalbą savo gimtąja. Vokiečiai atsilieka, bet nelabai toli - 49,7%, toliau eina austrai - 41,8%, italai - 29,2%, čekai - 26,2% ir lenkai - 22,7%. Paskutinėje vietoje su 7,0% pasilieka meksikiečiai.

Ispaniškai kalbančiųjų 38,6% yra arba patys gimę Jungt. Valstybėse arba kilę iš tenai gimusių tėvų. Prancūziškai kalbančiųjų tokių yra 38,7%, olandiškai - 22,9%, vokiškai - beveik penktadalis (18,7%), ne-
kiek mažiau čekiškai - 15,7%; mažiau Amerikoje gimusiųjų yra norvegų - 12,3% ir lenkų - 7,7%. Mažiausia dalis tokių yra tarp kalbančių itališkai - 3,3% ir žydiškai - 3,0%.

Čia tenka pastebėti itin būdingas reiš-
kinys: ne anglų kalbą savo gimtąja kalba
mažiausias % pripažįsta gyvenančių di-
džiųjų miestuose, kiek didesnis -
bet kur kitur provincijoje ir didžiausias -
farmose. Vadinas, didžiausia asimiliacija
vyksta kaip tik didmiesčiuose.

Kurį vaidmenį gimtosios kalbos išlaikymui vaidina religija, skaičiais nustatyti yra veik visiškai neįmanoma, nors yra tikras dalykas, kad imigrantų atsivežtas tikėjimas padėjo ilgiau savąją kalbą išlaikyti.

Kitas faktorius, kuris galėjo turėti lemiančios reikšmės, yra tautinis susipratimas, imigranto atsigabentas iš kilmės krašto. Taip pvz. šio šimtmečio pradžioje daugiausia atvykusius norvegus daug reikšė 1905 m. Norvegijos nepriklausomybės paskelbimas; panašiai palyginti didelės vokiečių kalbos gajumas paaikšinamas stipro ju tautiniu solidarumu, lygiai kaip ispaniškai kalbantieji jaučiasi kultūriškai susiję su ispaniškai kalbančia Lotynų Amerika.

Kai kuriose valstijose antrosios kalbos buvimas yra tiek giliai įleidęs savo šaknis, kad net pradeda galvoti apie dviejų kalbų sistemą viešajame gyvenime.

Ar gali būti?

* Praeitais savaitės pabaigoje eilėje vokiečių laikraščių pasirodė toks IRO tiekimo skyriaus (Bad Kissingen) skelbimas: „Prieš perkeliant už perkėjo pasiūlytą kainą parduodamos naujos ir senos prekės: vilnonės ir medvilninės antklodės, vilnoniai siūlai - sagos, sagty, kabės ir t. t. - drabužiai, batai - lovos - irankiai - palapinės - ligoninių ir dantų kabinetų reikmenys - vaistai - puodai, keptuvės, kibirai, ašiniai - peiliai, šakutės, šaukštai, indai ir įvairūs virtuvės reikmenys - krosnys - radiatoriai - skutimosi peiliukai, mašinėlės, kremas, šepetėliai, žvakės, šluotos, dezinfekcijos reikmenys ir kt. Tik didmenų pardavimas! Vokietijoje parduodama už D-Markes!

* Olandų jūry komisijoms, kurios atrenka geriausią tų metų karve, nurodyta labai griežtai tikrinti karvių uodegas, nes pasirodė, kad pernai išrinktoji pavyzdinė karvė turėjo dirbtinę uodegą.

* Thüringijos (sovietų zona) švietimo ministerija išleido dekretą, kuriuo visų ir vakarus pabėgusių abiturientų brandos atestatai skelbiami negaliojančiais, nes... pabėgdami jie įrodė savo nesubrendimą.

Garantijos ieško gavėjų

NCWC biuras Schweinfurte (adresas: War Relief Services, National Catholic Welfare Conference, Schweinfurt, Panzer Kaserne) turi tam tikrą kiekį vardinų sutarčių į JAV, kurių gavėjai tikriausiai yra pakaltę sutartyse nurodytus adresus, o naujųjų negalima nustatyti. Skelbdamas šį sąrašą, minėtas NCWC biuras prašo žemiau išvardintus asmenis paštu susisiekti su minėtu biuru ir nurodyti šiuos duomenis: 1. tikslų dabartinę adresą, 2. sutarties garanto (sponsor) pavardę ir adresą, 3. žemiau skelbiama garantijos numerį.

Emigracijos kandidatas	Adresas	Garantijos Nr.	Iš kur sutartis gauta
Bayer, Hans	Bruckberg b. Ansbach	DUB/117	Colesberg, Iowa
Beinars, Kira	Würzburg, DP Camp	BO/1172-L	Jamaica Plains, Mas.
Berzins, Alfreds	Würzburg, Central DP Camp	NY/1962-L	New York, N. Y.
"	Würzburg, Central DP Camp	NY/1961-L	New York, N. Y.
Bormanis, Minna	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	BR/3427-L	Brooklyn 17, N. Y.
Brivkalins, Anna	Erlangen, DP Camp	NY/1810-L	Roskos, N. Y.
Dambrauskaitė, Urš.	Rebendorf b. Eichstätt	HART/1714	New Haven, Conn.
Grieze, Ansis	Erlangen, Ob. Drausnickstr. 1	PH/1387-L	Kennet Square, Pa.
Jakniūnaitė, Ald.	Scheinfeld, DP Camp	SPR/466	Worcester 4, Mas.
Kazlauskas, Kazys	Erlangen, DP Camp	WIL/51	Dover, Delaware
Krecko, Francis	Nürnberg, DP Camp Fischbach	BR/3249-L	Brooklyn 8, N. Y.
Kriim, Valt-Joh.	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	NY/1870-E	Montgomery, N. Y.
Kvaraciejus, Petras	Bamberg, Lagarde Kaserne 4204 Lab. Ser. Co.	NEW/1103	Newark 5, N. J.
Lauzums, Osvalds	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	NY/1965-L	New York 19, N. Y.
Leitis, Robertas	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	BR/3424-L	Brooklyn 17, N. Y.
Markanskaitė, Ona	Rebendorf b. Eichstätt	HART/1713	New Haven, Conn.
Markutins, Daniel	Ansbach, Dombuhl	OM/183	Omaha, Nebraska
Mingelis, Robert	Erlangen, Ob. Drausnickstr. 1	DET/1406	Dearborn, Michig.
Poolake, Aida	Weissenburg, DP Camp	BR/1192-E	Long Island, N. Y.
Povilonis, Viktoras	Würzburg, Central DP Camp	CHIC/2799	Chicago, Ill.
Puskar, Johan	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	SD/135-E	Cucamonga, Calif.
Puskar, Juhan	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	SD/134-E	Cucamonga, Calif.
Puskar, Ludmila	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	SD/133-E	Cucamonga, Calif.
Shwarchbachs, J.-Jul.	Nürnberg 2, DP Camp „Valka“	BR/3422-L	Brooklyn 17, N. Y.
Vaksmanas, Ant.	Erlangen, Ob. Drausnickstr. 1	SPR/854	Worcester, Mass.
Jarmolaitė, Marta	Bamberg, Mühelwstr. 15	SPR/293	Worcester, Mass.
Juraitis, Jurgis	Seligenstadt, DP Camp	FW/405	Hebron, Indiana

PRANEŠIMAI

PRANEŠIMAS EVANGELIKAMS

S. m. gruodžio 2-8 d. rengiamas amerikiečių ir prancūzų zonų lietuvių evangelikų suvažiavimas (kursai) Berchtesgaden (LWF Study Center). Pragyvenimas ir kelionė veltui. Galį dalyvauti ir ne DP. Užsiregistruoti reikia iki lapkričio 11 d., prisimenant man vardą, pavardę, gimimo datą, pasą Nr. ir tikslų adresą.

Kun. A. Trakis

(14a) Schwab. Gmünd Bismarck-Kaserne.

JUOZO STUKONIO GIMINĖS

LTB Kempteno Komitetas (13b Kempten, Litauisches Lager) prašo atsiliepti mirusio Juozo STUKONIO gimines. Yra palikę šiek tiek turto.

LTB Kempteno Komitetas

IEŠKIJIMAI

Ieškomas kun. Valevičius, kilęs iš Šakių apskr., Griškabūdžio valsč., Kampinių km. Atsiliepti ar žinantieji apie jį pranešti prašomi šiuo adresu: J. Antanaitis, 16 So. Prospect Street, Hartford, Conn., USA.

Juozas BABILIUS, gyv. 1839 Canalport Ave, Chicago 16, JIL, USA, ieško sesers Marijonos, jos vyro Jurgio LEZINSKIO, jo vaikų ir kaimynų, kilusių iš Raseinių apskr., Ervilko valsč.

Stanislava LIPIEN - Kasiulevičiūtė, gyv. Neustadt (Holst.) DP. Camp, blokas 4 Nord, kamb. 53, paieško Marijos ABROMAVICIENĖS - Kasiulevičiūtės (Tėklė Hutno Lyda), gyv. Šiauliuose Kražių g-vė 18.

Juozas KAZLAUSKAS, gyv. 8147 Rathbone Ave Detroit 9, Mich. USA paieško brolio Petro KAZLAUSKO ir sesers Emilijos KAZLAUSKAITES, kilimo iš buv. Vilniaus gub., Butrimonių pašto Jurgelionių apylinkės.

IRO IEŠKIJIMŲ ĮSTAIGOS

(Arolsen b. Kassel) ieškomi:

Bruožaitytė Ema, g. 1922 m. Raseinių apskr., Jurbarko v., pask. žinia iš Rūgėno; Dauglas Juozas, g. 1918 m. Lietuvoje, pask. žinia iš Lietuvos 1939 m.; Dowidat Wanda, maždaug 20 m. amžiaus, gimus ir gyvenus Kaune, pask. žinia iš 1946 m. liepos mėn.; Griškevičius Stasys, maždaug 35 m. amžiaus, gyvenęs Vilkauskij, kur paskutinią kartą buvo matytas 1944. 6. 30, spėjama, kad po to deportuotas Vokietijoje; Janokaitis Stefania, maždaug 50 m. amžiaus, spėjama esant Vokietijoje; Nalyns Vytautas, g. 1932. 7. 26 Zemulėje, 1941. 6. 15 deportuotas Sibiran; Samulienė-Paliokaitė Valerija, pask. žinia iš 1944. 10. 9.

Min. St. Lozoraičio vizitai Amerikoje

Kaip jau buvo pranešta praeitame „Lietuvio“ numeryje, min. St. Lozoraitis š. m. spalio mėn. 17 d. atskrido savo pirmojo vizito į JAV, kur iš La Guardia aerodromo į New Yorko miestą atvažiavo New Yorko burmistro jam atsiųstu automobiliu, lydimas policijos garbės sargybos.

Jau sekantį antradienį min. St. Lozoraitis dalyvavo jo garbei suruoštamame gen. konsulo Budrio priėmime, kuriame, be vietinių lietuvių kolonijos visuomenės veikėjų, dalyvavo ir draugingų valstybių konsulai bei amerikonių visuomenės atstovai.

Trečiadienį min. St. Lozoraitis turėjo audieciją pas kardinolą Spellmaną, kuris aukštąjį Lietuvos svečią labai maloniai priėmė. Apie vizitą pas Kardinolą Spellmaną Dirva praneša, kad kardinolas ta proga prisiminęs savo prieškarinį vizitą Lietuvoje ir kad ir čia jis pažįstas visą eilę lietuvių ir labai vertingas jų veikluma, padedant savo tautiečiams. Drauge kardinolas Spellmanas pareiškė vilties, kad Lietuva, kaip ir kitos pavergtos tautos, atgaus savo laisvę. Tai pabrėžęs, kardinolas pakvietė min. Lozoraitį ir jį lydėjusius svečius į koplyčią drauge su juo pasimelsti už Lietuvą.

Po to kardinolas pakvietė svečius į sodą, kur apie 40 min. trukusiame pasikalbėjime gvyai dalyvavo lietuvių reikalus liečiančių klausimų nagrinėjime.

Ketvirtadienį įvykęs iškilmingas lietuvių Dailės parodos atidarymas apvainikavo lietuvių dailininkų ir visų lietuvių, kultūrinės propagandos reikšmės įvertintojų, ilgai nešiotą svajonę. Tai reikšmingas įvykis ne vien tik Amerikos lietuvių įsėjimos gyvenime, bet ir visoje tremties istorijoje. Amerikos lietuvių spauda ta proga reiškia viltį, kad visos visuomenės pastangomis ir aktyviu prisidėjimu prie tos parodos pasisekimo, ta paroda neapsiribos vietinio pobūdžio kultūrinio parengimu, bet išjudins po visą Ameriką iškilmingus tautiečius, lygiai kaip supažindins plačiąją amerikonių visuomenę su lietuvių tautos kultūriniais laimėjimais ir dabartinėmis jų pastangomis. Anot Dir-

vos, tai teikia daug gražių ir nepamainomų progų parodyti plačiai Amerikos visuomenei, kas tai yra Lietuva ir kodėl ji ne mažiau verta laisvės, kaip ir kitos civilizuotos tautos.

Spalio 24 d., kartinio akmenis JT naujai statomiems rūmams padėjimo iškilmėse, kuriose dalyvavo JAV prezidentas Trumanas, JT šios sesijos pirmininko kviečiamas dalyvavo ir ministras St. Lozoraitis, lydimas gen. konsulo J. Budrio ir pasiuntinybės Washingtono atache J. Kaucko.

Visuotinis Amerikos Lietuvių Kongresas Šalia lietuvių Dailės parodos New Yorko visuotinis amerikonių lietuvių kongresas sudaro antrą reikšmingą grandį pagyvėjusio Amerikos lietuvių gyvenimo sąjūdį.

Naujas pavergtų tautų memorandumas JTO

Šiomis dienomis JT generafiniam sekretoriui Trygve Lie buvo įteiktas 11 pavergtų tautų atstovų pasirašytas memorandumas, prašant bėgamosios JT sesijos darbotvarkėje svarstyti žmogaus teisių chartos pažeidimus 11-koje Sov. Sąjungos pavergtų valstybių, stengiantis siekti atstatymo atplėštos nepriklausomybės.

Memorandumą pasirašė gudų, bulgarų, čekų, slovakių, estų, lietuvių, latvių, lenkų, ukrainiečių ir jugoslavų egzilių veiksmų atstovai. Memorandumą paruošti buvo patikėta Baltijos pasuntiniams Londone.

Memorandume atkreipiamas JT dėmesys į žmogaus teisių chartos principus, kurie be paliovos pažeidžiami ir niekinami Sov. Sąjungos ir jos satelitų, nors ir jų pačių ta charta pasirašyta ir jie dalyvauja tarptautinėse institucijose. Memorandumas baigiamas išvardinimu visos eilės faktų, kurie įsakmiai parodo, kiek Sov. Sąjunga ir jos satelitai su ta teise „skaitos“.

JAV aukšt. komisaras rodo susirūpinimo tolimesniu DP likimu Vokietijoje

Latvijos pasiuntinys Londone min. K. Zarinš savo antrojo vizito metu lankėsi JAV zonoje (pirmą kartą, kartu su kitais Baltijos pasiuntiniais lankėsi tik anglų zonoje), susipažinęs su 17 latvių tremtinių stovyklų ir sargybų kuopų gyvenimu ir rūpestiais, kartu lankėsi ir turėjo progos susitikti ir pasikalbėti su aukštaisiais JAV karinės ir civilinės valdžios atstovais, lygiai kaip ir su aukštaisiais IRO vadovybės pareigūnais. Kaip praneša „Latvija“, ta proga p. ministris turėjęs progos ne tik išsiaiškinti tremtinių skaudamomis problemomis, bet kartu ir pareikšti, kad tremtiniai nėra vien tik be tėvynės ir vadovybės pagėbėlių masė, bet kad tai yra žymi

tautos dalis, atsidūrusi šiapus geležinės uždangos, kuriai atstovauja teisėti ir pripažinti valstybės pasiuntiniai Washingtono ir Londone.

Ministeris Zarinš turėjo du kartus progos išsikalbėti su aukštuoju komisaru Mc Cloy ir jo štabo žmonėmis. Antrą kartą pas Mc Cloy ministris lankėsi jo kviečiamas. Pasitarimuose, kuriuose, anot „Latvija“, komisaro štabas rodė didelio susidomėjimo ir supratimo tremtinių padėties, paaiškėjo, kad ten jau dabar reikiama rimto susirūpinimo problemomis, susijusiomis su DP ateitimi IRO likviduojantis. Kokia būkle besidarytų kita vasa, latvių atstovams Frankfurte buvo deklaruota, kad kiekvieno atveju pats komisaras budės, kad likusieji Vokietijoje DP nesusilauktų diskriminacijos nė iš vienos pusės.

Pasitarimuose latvių atstovai taip pat buvo painformuoti, kad jau dabar komisaro štabe ruošiami žygiai išspręsti pasiliekančių invalidų, senelių ir kitų nedarbingų žmonių likimą. Kiekvieno atveju, kaip pareiškė pats komisaras Mc Cloy, sprendžiant aptartas problemas, busia atsižvelgiama į giliausią humaniškumą ir tikruosius tremtinių interesus.

Pasitarimuose, kurie truko virš valandos laiko, estų politinei vadovybei prašant buvo atstovaujami ir estų tremtinių interesai.

Balys Gaidžiūnas

Lietuvių Tautinio Sąjūdžio pirmininkas ir vienas žymiausių mūsų pogrindžio laisvės kovotojų šiomis dienomis išvyko į Clevelandą.

Menininkai dirba

Lietuvių teatras Chicagoje

Chicagoje apsigyvenę Lietuvos Dramos aktoriai ir menininkai įkūrė organizaciją pavadintą — **Lietuvių Teatras**. Ta organizacija jau sudarė sutartį su Eleventh Street teatru dėl vietos keliems lietuviškiems spektakliams.

Pirmasis (atidaromasis) vaidinimas numatomas gruodžio 3 d. Bus vaidinama Juozo Grušo veikalas — „Tėvas“.

Teatro reikalus tvarko draugijos valdyba. Meno vadovas — režisierius Stasys Pilka.

Antanina Dambruskaitė koncertuos Chicagoje

Lietuvos Operos solistė, tremties metu dainavusi Vokietijos ir Austrijos operose, netrukus turės progą pasirodyti plačiai Chicago menų visuomenei. Pirmą jos pasirodymą organizuoja Chicago veikėjų komitetas. Koncertas įvyks didžiuliame vidurmesčio Studebaker Teatre.

Amsterdam, N. Y., mieste nuvykę tremtiniai menininkai taip pat savo gyvu prisidėjimu prie vietos lietuvių kultūrinio gyvenimo pakėlimo praturtina veiksmus, keliančius ir gaivinančius lietuvių palai-kymą.

Jei pirmieji lietuvių meno pajėgų pasirodymai lydimi pradinio abuojo ir ne-

je. Amerikos Lietuvių Tarybos šaukiamas kongresas įvyksta lapkričio mėn. 4, 5 ir 6 dienomis New Yorko. Tame kongrese dalyvaus visų lietuviškų organizacijų ir įstaigų atstovai.

Kongreso tikslas, bendrais žodžiais ap-tariant, yra šis —

Amerikos lietuvių vardu pareikšti nusi-statymą visais užsienių ir vidaus politikos bei gyvybinių lietuvių tautos klausimais; protestuoti prieš Lietuvos gyventojų, kul-tūros, tikėjimo, kalbos, pagrindinių žmo-gaus teisių ir laisvo valstybingumo naikini-mą;

pareikalauti griežtų ir skubių žygių iš Atlanto Chartą pasirašiusių valstybių, kad tesėtų savo žodį ir atstatytų maskolių palaužtą Lietuvos ir kitų tautų suverenit-etą;

sustiprinti mūsų pačių vedamą Lietuvos vadavimo akciją;

apsaugoti mūsų tautinę kultūrą ir jos lobynus, bei sukelti veikiai reikalingų lė-šų atsargą.

Šis kongresas, be išvardintų politinių bei lietuvių tautai gyvybinių klausimų svar-stymo dienotvarkės, savo programos rė-mus puošia taip pat kultūrine pramoga, pavadinta muzikos ir literatūros vakaru. Toje kultūrinėje programoje dalyvaus gar-sioji Metropolitain Operos solistė Ona Katkauskaitė ir iš tremties nuvykęs ope-ras dainininkas Stasys Baranauškas. Be to programoje dalyvaus Brooklyn Apreiški-mo Parapijos choras vadovaujamas muzi-ko Povilo Sako.

Literatūrinę dalį išpildys poetas Bern. Brazdžionis, rašytojas Stasys Santvaras, fejtonistas Antanas Gustaitis ir aktorius Henrikas Kačinskis.

Dar tęsiamas garantijų parūpinimo vaju

Detroito veikias Tremtinių Įkurdinimo Komitetas, vadovaujamas agr. T. Dam-brausko, nutarė pratęsti savo garantijų parūpinimo vaju. Tuo reikalu kreiptasi į Lietuvių Balso radijo klubą, prašant vaju ir toliau garsinti ir raginti žmones sudar-inėti daugiau garantijų. Taip pat numa-toma atskirais laiškais krepiantis į lietu-vius, gausinti dar reikalingų garantijų skaičių.

Ligo šiol minimas komitetas yra parū-pinęs 389 garantijas, kurios liečia apie 1000 asmenų. Pagal tas garantijas jau yra atvykę 270 asmenų. Į Michigano valstybę iš viso yra atvykę 1500 lietuvių. Michiga-no valstybė įkurdinimo srityje, po Illinois, užima antrą vietą. Illinois įkurdino jau arti 3000 lietuvių, daugiausia Chicagoje.

Detroito garantijų sudarymui labai daug padėjo radijo programa ir spauda. Į dar-bą tuo būdu įsijungė visa eilė lietuvių, ku-rie ta didelį darbą atliko padedant Darbo Sąjungoms, Michigano DP Komisijai ir Diecezijai.

Mūsų spaudoje ilgesnį laiką nebeminimas Schweinfurto emigracinės stovyklos vardas, nors emigracinis gyvenimas ir čia vyksta ne mažesnis kaip ir kitose tos paskirties stovyklose. Ši stovykla laikoma viena geriausių visoje amerikiečių zonoje. Prieš dvejetą mėnesių atvykęs vizituoti šią stovyklą nau-jasis IRO generalinis direktorius Mr. Kingsley, išvykdamas pareiškė: „very nice“. Tas itin džiugina, nes prie šios stovyklos organizavimo prisidėjo ir tebeprisidėda daug-liausia lietuviai. Šiuo metu čia dar yra virš 160 lietuvių tarnautojų. Per šios stovyklos veikimo laiką (apie 13 mėn.) yra išemigra-vę 28.000 asmenų. Čia nuolat, kaip bitės avily, slinkinėja 2—3.000 tremtinių, ieškan-čių spragų prasiveržti į pasaulį, kad tik to-liau nuo nuolat krauju šlakstomų tėvynių. Nors kas savaitė iš jų 6—7000 išvyksta, ta-

pasitikėjimo, tai po pirmųjų išpūdžių ir atsiliepimų, sekantieji pasirodymai jau sekami dvigubu smalsumu ir susidomėjimu. Taip apie „neuzmirštą koncertą“, kuriame dalyvavo St. Liepa ir dirigentas Vyta. Marijošius, spaudoje rašoma, kad žmonės ne nepagalvojo, kad tai gali būti taip gra-žu... Sv. Kazimierio bažnyčioje suruoštas bažnytinis abiejų menininkų koncertas su-

NAUJAS DIPLOMUOTAS MIŠKININKAS
Freiburgas. Lapkričio 27 d. vietos uni-versiteto miškininkystės skyrių baigė, iš-laikęs valstybinius egzaminus, ir įgijo miškininko diplomą stud. Vincas Rusek-kas, buv. Lietuvos kariuomenės gen. št. kapitonas. V. Ruseckas rengiasi doktoratui.

Norvegija priima 50 lietuvių neregijų

Lietuvos kaimynė Norvegija sutinka pri-imti 50 lietuvių neregijų su šeimomis jų in-stitucijose gyventi ir dirbti.

Sutinką į Norvegiją vykti prašomi regis-truoti BALF Centre Europoj, München 27, Rauchstr. 20.

Registracijai reikalingi šie duomenys: pavardė ir vardas, gimimo data ir vieta, adresas ir šeimos narių sudėtis.

BALFo Centras Europoj.

Lietuvius

Nr. 30/31

1949. XI. 3.

Ir aš ne - pareiškė Churchillis

Žymiausias 1. D. karo britų agentas buvo, tur būt, pulk. Lawrence, sukurstęs prieš turkus visus arabus. 2. D. karo metu pagarsėjo brigados generolas Fitzroy Macleanas. Tik jis, anot londoniško „Times Literary Supplement“ yra už Arabijos Lawrence „mažiau komplikuotas, mažiau meniškas, už tat ryžtingesnis, praktiškes-nis“. Gal tai todėl, kad mūsų laikai ir yra mažiau komplikuoti, ir tikrai mažiau „meniški“, kaip, palyginus, romantiška buvo 1. D. karo epocha.

2. D. karo herojus Macleanas, (dabar dar tik 36 m. amžiaus), tas „humanistas ir piratas“, jei kalbėti kito laikraščio „Time and Tide“ žodžiais, parašė savo atsi-minimus „Eastern Approaches“ (Susitikimai Rytuose), kuriuos išleido žymi londoniško leidykla Jonathan Cape.

Vienas juose apsakotas epizodas yra labai būdingas britų buv. politikai, gal-vosenai ir net dabar aktualus, todėl norime savo išpūdziais čia pasidalinti ir su savo skaitytojais.

Vokiečiams okupavus Jugoslaviją (labai sunku tai padaryti nebuvo, nes viena vokiečių motorizuota divizija turėjo daugiau autovežiminių kaip visa Jugoslavija, o technika, šiaip ar taip, pagaliau nulemia), joje prasidėjo partizaninis judėjimas. Bri-tai palaikė tautinę Michailovičiaus partizanų grupę, daugiau kovojusią su komunis-tiniais partizanais, kuriems vadovavo kažin koks Tito, negu vokiečiams. Churchillis, kuris tuo metu mobilizavo visą pasaulį kovai prieš vokiečius, buvo nepatenkintas. Jis siūlė Macleaną, kuris prieš karą ilgėnį laiką dirbdamas Maskvos ambasadoje, išmoko visas slavų kalbas. Jam buvo pavesta užmegsti ryšį su Tito. Macleanas iš-šoko parašiusiu. Susirado Tito.

Netrukus jis konstatavo, kad Tito yra gabesnis partizanų vadas už seną gene-rola Michailovičių, tačiau kartu jis turėjo pastebėti, kad Tito siekia komunistinės valstybės. Tai ne kartą jis pabrėžė savo raportuose, o vėliau Kaire žodžiu tai iš-dėstė pačiam Churchilliui.

— Ar jūs — paklausė Churchillis — po karo ketinate apsigyventi Jugoslavi-joje?

— Ne — atsakė Macleanas.

— Ir aš ne — pareiškė Churchillis — Ir kadangi taip yra, nei jūs nei aš neturi-me sau galvas kvaršinti dėl Jugoslavijos būsimos valdžios formos. Tai jų pačių reika-las. Mums idomus tik tas, kuris daugiau kenkia vokiečiams.

Po to britai pradėjo remti Tito, o Michailovičių paliko jo likimui. Jei britai tikėjosi, kad Tito už pagalbą bus jiems dėkingas, skaudžiai apsiriko. Dar prieš karą pabaigą Tito ilgėnį laiką išvyko į Maskvą. Churchillis pradėjo nerimauti. Mac-leanas pareiškė protestą, į kurį Tito atsikirtė: „Neseniai Churchillis nuvažiavo į Quebecą pasikalbėti su Rooseveltu. Aš apie tai sužinojau tik vėliau, bet dėl to nesi-rūstinau“.

Tito įsteigė komunistinę valstybę, o Michailovičių dėl visa ko sušaudė. Kad ne-būtų galima dar kartą pasirinkti.

Tas pats Macleanas teigia, kad Tito nuo kitų frontų atitraukė vos keletą vokie-čių ir italų divizijų. Šiandien aišku, kad ta keleta divizijų karo nenulemtu, net ne-pakreiptu jo kita vaga, o Jugoslavija, tarant Washingtono užsienio reikalų ministe-rijos Europos skyriaus viršininko Perkinso žodžiais, vis tiek turi būti laikoma kra-štu už „geležinės uždangos“. Juk užtenka pakeisti Tito ir keletą jo pasekėjų Krem-liaus valdiniais ir vėl Jugoslavijos raudona spalva nebesiskirs nuo Kremiaus varto-jamos. Ar nebūtų geriau, jei vietoje Tito sėdėtų Michailovičius?

Viso epizodo moralė aiški — ne vis tiek koks bus režimas ir ten, kur mes ne-sirengiam gyventi. Pasaulis sumažėjo, ypač atominame amžiuje. Jei Rusijoje būtų liberalesnis režimas, nesunku būtų susitarti ir dėl atominės energijos kontrolės. Pa-saulis galėtų ramiau miegoti. Juo greičiau tokia išvada bus padaryta, juo greičiau bus išvaduotos ir pavergtos tautos iš joms primesto režimo.

Kol kas Maskvos „Literaturnaja gazeta“, išvadinsiu Tito, kaip jos vardui ir tinka, „niekšu, bailiu, išdaviku, šlykščiu nykštuku“ teigia, kad jis fiziškai panašus į Goe-riņgą, o dvasiškai ... į Churchillį. Bet dėl to ne Churchillis kaltas.

K. Z.

Tarp Schweinfurto ir Grohno

Priimami privaciai gyvenantieji

1. Privaciai gyvenantieji DP bus prii-mami į IRO profesinio paruošimo mo-kyklas.

2. Pirmoji mokykla, kuri yra pasiruo-šusi tokius asmenis priimti, yra Schwein-furte. Joje veikia šie skyriai: a) autome-chanikų, b) mechanikų, c) šaltkalvių, d) elektros instaliatorių, e) siuvėjų (vyrų ir moterų); f) mašinraščių (priimami vyrai ir moterys), g) dažytojų (dekoratorių), h) mūrinių, i) batsiuvų.

3. Butas privaciai gyvenantiems DP mo-kykloje bus duodamas, maistas - ne; ta-čiau su mokykla galima susitarti dėl maisto pagaminimo. Mokslas teikiamas ne-mokamai.

4. Norintieji šią mokyklą lankyti IRO 1. aerijos ribose (Hessene) gyvenantieji DP prašomi laišku pranešti savo pavardę, DP kortelės Nr., tikslų adresą, tautybę ir norimus lankyti kursus šiuo adresu: International Refugee Organisation, Vo-cational Training Section, Frankfurt a. M., Holbeinstrasse 48.

Atviras žodis

PO PIRMŲJŲ 23 LIETUVIO NUMERIŲ 92 pfenigiai

Skaitytojas Jonas Kenstaitis, gvy. Lip-perreithe Nr. 12, Post Verlinghausen, ga-vęs paraginimą pratęsti prenumeratą, mums rašo:

... „nesijaučiu Jums skolingas ... jūs tiek ženklu nesante išnaudoję, kiek rei-ka laujat. 23 laikraščius esu gavęs po 4 pfenigius (pašto ženklas m. p.) t. y. 92 pfenigiai viso, o kitus nežinau už ką tu-riu mokėti?“

Už turinį, stilių ir liniją

Martynas Brakas, Sorgenfri - Lyngby, Danijoje, mano:

„Savo skolas atsikratyti norėčiau juo mieliau ir Jūs kasai taip reikalingus pi-nigus norėčiau prisūsti juo veikiau, juo vis labiau džiaugiuos Jūsų laikraščio sek-me ir tobulumu. Mano komplimentai už jo turinį, stilių ir liniją! Jeigu tik būčiau pinigingesnis negu kaip tremtinys šiuo metu esu, tai mano - ne tik moralinė - paramos nestigtų. Tuo tarpu turiu pas-tenkinti atsilyginimu formalinės skolos ribose.“

kiekvienas turįs norą patekti į JAV turėtų nedelsi ir išnaudoti kiekvieną progą, nelau-kiant geresnių pasirinkimų, nes gali iš viso pavėluoti.

Be Wildflecken

Pagaliau pasiekė džiugi naujiena vykstan-čius į JAV, kad vadinama Staging Center Wildflecken tarpinė stovykla panaikinama ir nauji emigrantai nuo spalio 18 d. gal-gabenami tiesiai į Bremenhaveno stovyklas. Emigrantai, nors ir nedideliais kiekiais, ve-žami atskiru traukiniu. Rezultatai vis vien bus geresni negu išlaikymas milžiniškos, nuošalios, tarpinės stovyklos.

Naujos bėdos

Išvykę schweinfurtiškiai iš Grohno praneša, kad šiomis dienomis visa eilė asmenų (400) buvo sulaikyti ir net iš laivo išsodinti ir patalpinti nežinomam laikui atskiro sto-vykloj. Aiškėja, kad sulaikyti visi tie, kurie yra gavę garantijas tiesiai per DP komisiją.

Sulaikymas, kaip atrodo, padarytas dėl įvykstančių nesklandumų atsiskaitant už sausumos kelionę JAV-se. Esm, ta reikala kelia organizacijos. Dėlto pasiliekančiams kurį laiką Grohne sudaromi nesmagumai. Be to, čia maistas esąs blogas net ir vaikai skundžiasi, todėl ilgesnis pasilikimas juo liūdesnis. Patartina visiems, kurie dar ne-turi garantijų-jas prašyti sudaryti per orga-nizacijas, o tie kas jau turi — pasirūpinti notarialinį laidą, kad kelionę apmoka garan-tijos davėjas. Betgi NCWC teigia, kad ateity ji visus katalikus nuo Grohno pradės glo-boti automatiškai.

Užklyvusieji

Šiuo metu Grohne arti 1200 šeimų bylos dėl įvairių priežasčių yra sulaikytos. Tuo reikalu Vyr. DP Kom. patvarkė sudaryti specialią komisiją byloms persvarstyti. Iš autentiškų šaltinių patirta, kad didelė dau-guma galėjo būti ir nesulaikyta, nes tos bylos jau buvo išspręstos DP komisijose prie emigracinių centrų.

A.

DAR SIANDIEN UZSISAKYK

„Lietuvį“

Prenumerata mėnesiui:

Vokietijoje - 3,- DM

užsakant į užsienį - 4,- DM